Δ. ΣΑΛΑΜΑΓΚΑ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΑΛΑΜΑΓΚΑΣ

(1868—1913)

Βιογραφικά κείμενα

(Β'. έκδ., συμπληρωμένη)

ΓΙΑΝΝΙΝΑ 1959

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

II-5
53

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
026000315906

Δ. ΣΑΛΑΜΑΓΚΑ

132

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΑΛΑΜΑΓΚΑΣ

(1868—1913)

Βιογραφικά κείμενα

(Β'. ἔκδ., συμπληρωμένη)

ΓΙΑΝΝΙΝΑ 1959

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

53025

Δφ. Βιβλ. Ιωαν.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΔΩΡΕΑ Κ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ

Σπουδαστήριον Ιστορίας Ν. Χαρίνων
Τμήμα Τοπικής Ιστορίας Ηπείρου

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Γιὰ τοὺς νεώτερους καὶ τοὺς μὴ Γιαννιῶτες, θὰ φανῆ κάπως δυσεξήγητη καὶ παράδοξη, ἡ στὴν προηγουμένη ἐργασία μας(1) περιγραφόμενη, ἀπροσδόκητη ἐκλογικὴ νίκη(2) τοῦ 'Αρχηγοῦ τῶν 'Ανεξάρτητων, μακαρίτη πατέρα μου Στέφανου Σαλαμάγκα, ποὺ εἶναι πιθανὸν νὰ ἐμφανίζεται γι' αὐτοὺς ἀπροετοίμαστη κι' αἰφνιδιαστική, καὶ ἀνεξήγητη ἡ μέσα σὲ τρεῖς μέρες, ἄμεση ἐπιτυχία τοῦ πολιτικοῦ ἐκείνου κινήματος.

'Αναγκαιότατο λοιπὸν ἐμφανίζεται καὶ ἐπιβαλλόμενο στὸν ὑποφαινόμενο—ὅσο κι' ἂν εἶμαι γυιός του—νὰ δώσω σ' αὐτοὺς τοὺς ἀγνοοῦντες καὶ ἀκατατόπιστους, μερικὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ μακαρίτη πατέρα μου, ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ μπορέσουν νὰ κρίνουν τὰ στὸ σημείωμά μου ἐκεῖνο ἐκτιθέμενα ἱστορικὰ περιστατικὰ τῶν τελευταίων χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, κάπως συνειδητὰ καὶ ἐνεπίγνωτα. Θὰ περιοριστῆ πάντως ὁ ὑποφαινόμενος σὲ κείμενα, τοῦ βιογραφούμενου μόνον καὶ τρίτων. Τὰ τυχὸν κενά, θὰ τὰ συμπληρώσουν—ἐὰν θέλουν—οἱ ἀναγνῶστες, μόνοι τους.

1.—Δ. Σαλαμάγκα, 'Η «Κόσσα» καὶ ἡ «Βληώρα», Γιάννινα 1958, καὶ περιοδικὸ «'Ηπειρ. 'Εστία» 1958, τεύχη Μαρτίου - Μαΐου.

2.—Κατὰ τὶς ἐκλογὲς τῆς 'Εφοροεπιτροπείας τῆς Κοινότητας τῶν Γιαννίνων, τοῦ 1911.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Α'- ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

(ΑΠΟ ΤΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΜΟΥ ΑΡΧΕΙΟ)

I.

Θρησκευτική Ἀδελφότης ἡ Θεοτόκος.—Ἐν Ἰωαννίνοις (1)

Ἀπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην, ἐργάζεται, ἀπὸ ἔτους ἤδη, ἐν Ἰωαννίνοις, Χριστιανικὸν Σωματεῖον, ἀριθμοῦν ἤδη ἄνω τῶν 600 μελῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἠπείρου, καὶ σκοποῦν τὴν ἀναζωπύρωσιν καὶ καλλιέργειαν τοῦ πατροπαραδότου Ἠπειρωτικοῦ αἰσθήματος παρὰ τοῖς ἁπανταχοῦ Ἠπειρώταις, ἰδίᾳ ἐν τῇ πόλει καὶ ἐπαρχίᾳ Ἰωαννίνων.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, διατηρεῖ: 1) δύο Ἱεροκήρυκας, κηρύσσοντας τὸν Θεῖον Λόγον, ἔν τε τῇ αἰθούσῃ τοῦ κηρύγματος αὐτῆς, ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις καὶ ἀνὰ τὴν ἐπαρχίαν. 2) Μουσικὴν Σχολήν, διευθυνομένην ὑπὸ ἀρίστου μουσικοδιδασκάλου μεταπληθέντος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐν ᾗ διδάσκεται δωρεὰν τοῖς βουλομένοις ἡ Βυζαντινὴ Μουσικὴ καὶ καταρτίζονται χοροὶ ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, εἰς τὰς ὁποίας ὁ διευθύνων ψάλλει ἐκ περιτροπῆς. 3) Πλουσίαν βιβλιοθήκην μετὰ πολλῶν ἑκατοντάδων πολυτίμων βιβλίων, καὶ θρησκευτικῶν, οἰκογενειακῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν περιοδικῶν, μετὰ ὡραίου ἀναγνωστηρίου. 4) Θρησκευτικὸν περιοδικόν, τὴν «Θρησκευτικὴν Σάλπιγγα», δι' ἧς ἡ Ἀδελφότης μετοχετεύει τὰς εὐαγγελικὰς καὶ ἠθικὰς ἀρχάς, ἀπὸ τοῦ μεγάρου τοῦ πολίτου μέχρι τῆς καλύβης τοῦ χωρικοῦ, ἀναπτυσσομένου οὕτω καὶ τοῦ ζήλου τῶν διδασκάλων καὶ ἐφημερίων τῶν κωμῶν. 5) Πνευματικὸν σεβάσμιον καὶ εὐπαίδευτον, ὃν ἀποστέλλει πρὸς πᾶσαν δύσκολον περίπτωσιν. 6) Ἑσπερινὰς σχολάς, πρὸς μετάδοσιν χρησίμων γνώσεων εἰς τὸν λαόν. 7) Οἴκημα κεντρικὸν καὶ λίαν κατάλληλον, περιέχον αἴθουσαν κηρύγματος, ἐπίπλοις διασκευασμένην, εὐπρεπῆ καὶ εὐρεῖαν, περιλαμβάνουσαν ἄνω τῶν 500 ἀκροατῶν, Βιβλιοθήκην καὶ Ἀναγνωστήριον, Γραφεῖον τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, κοντῶ-

---

1.—Δὲς Ἐπινίκης Μαυροκορδάτου «Ἡ Ἤπειρος», Λεύκωμα, Ἔτος Γ' 1912, Κων)πολις, σελ. 96.

νας διὰ τὸν Ἱεροκήρυκα, τὸν Ἱεροψάλτην καὶ τὸν Πνευματικὸν καὶ τὸ ἴδιόν της τυπογραφεῖον.

Ἡ Ἀδελφότης τῶν Ἰωαννίνων, ἀριθμεῖ μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς, πλείστους ἐξέχοντας Ἠπειρώτας, οἵτινες δὰ θερμῶν ἐπιστολῶν καὶ διὰ γενναίων συνδρομῶν, ἐνθαρρύνουσι καὶ ὑποστηρίζουσιν ἠθικῶς τὸ μέγα Ἠπειρωτικὸν ἔργον.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον αὐτῆς, ὑπὸ τὴν ἄοκνον καὶ πεφωτισμένην διεύθυνσιν τοῦ ἀντιπροέδρου αὐτῆς, κ.Στ. Σαλαμάγκα,(2) ἰατροῦ, τοῦ διευθύνοντος καὶ τὴν «Θρησκευτικὴν Σάλπιγγα», δραστηρίως ἐργάζεται πρὸς ἐγγραφὴν μελῶν παρὰ τῷ ἔξω Ἠπειρωτισμῷ, ἵνα συσφίγξῃ καὶ συγκρατήσῃ ἐν αὐτῷ τὴν ἀγάπην πρὸς τὰς πατρογονικὰς ἀρετὰς καὶ τὴν εὐγενῆ ἅμιλλαν πρὸς ἐξύψωσιν τῆς Ἠπειρώτιδος πατρίδος. Ἔθηκε δὲ ἤδη εἰς ἐνέργειαν καὶ τὸ σχέδιον τῆς ἀνεγέρσεως ἑνὸς σεμνοῦ πανηπειρωτικοῦ μεγάρου, ὅπερ νὰ συγκεντροῖ πᾶσαν τὴν δρᾶσιν τῆς Ἀδελφότητος, τῶν διαφόρων Σωματείων πόλεως καὶ ἐπαρχίας, τῶν Συντεχνιῶν καὶ τῶν Ἐπιμελητηρίων, ἀντιπροσωπεῦον οὕτω, πᾶν ὅ,τι θά ἔχῃ νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Ἤπειρος εἰς πνευματικὴν ἐργασίαν, καὶ ἐπιδρῶν ἐπὶ τε τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ἐξυψώσεως τῆς ναρκωμένης εἰσέτι πατρίδος.

ΙΙ'

Βιογραφικὲς σημειώσεις

Ὁ Στέφανος Θωμᾶ ΣΑΛΑΜΑΓΚΑΣ, γεννήθηκε στὰ Γιάννινα	»	1868
Τελείωσε τὸ Γυμνάσιο στὴ Ζωσιμαία Σχολή, ...	»	1885
Γιὰ δυὸ χρόνια, ἦταν ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ θείου του Ἀρχιερέως Λεόντιου Ἐλευθεριάδη, στὴν Ἐπισκοπή Κίτρους, (3)	»	1885—1887
Ἑλληνοδιδάσκαλος τῆς Ἀστ. Σχολῆς Βογατσικοῦ ..	»	1887—1888
» » » » Κολυνδροῦ	»	1888—1889
Σπούδασε τὴν Ἰατρική, στὸ Πανεπιστήμιο τῶν Ἀθηνῶν, ὑπότροφος τῆς πόλεως Ἰωαννίνων	»	1889—1893
Εὐρύτερες σπουδὲς στὸ Παρίσι, ἀπὸ τὸ Μάρτη 1894 ἴσαμε τὸν Αὔγουστο τοῦ		1895
Γιατρὸς στὴν Παραμυθιά, ἴσαμε τὸν Αὔγουστο τοῦ....		1897
Γιατρὸς τοῦ Νοσοκομείου Χατζηκώστα....		1897
Ἔναρξη ἀνάμιξής του στοὺς Κοινοτικοὺς ἀγῶνες: Ἀρθρογραφίες στὶς ἐφημερίδες: «Ἁρμονία» Σμύρνης, «Ταχυδρόμος» Κων)πολης κ.λ.π.....	»	1898
Ἔφορος χορασίων τῆς Κοινότητας 3 Μαρτίου τοῦ	»	1900
Μετάβασή του γιὰ θεραπεία, στὸ Νταβὸς τῆς Ἑλβετίας(4) 12 Δεκεμβρίου τοῦ		1904
καὶ ἐπάνοδό του, στὸ τέλος τοῦ καλοκαιριοῦ, τοῦ....		1905(4)

2.—Δὲς καὶ περιοδικὸ «Ἠπειρ. Ἑστία», 1953, σελ. 211.

3.—Γι' αὐτὸν, δὲς στὸ περιοδικὸ «Ἠπειρ. Ἑστία», 1953, σελ. 212 - 213, καὶ σελ. 324, Παροράματα, ἐδ. 3.

4.—Σχετικὰ μ' αὐτό, δὲς Ἐλπ. Μαυροκορδάτου, «Ἡ Ἤπειρος», Λεύκωμα, Ἔτος Γ' 1912 Κων)πολις, σελ. 97 καὶ ἑπ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ἔναρξη νέων ἐκλογικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν ἀγώνων
του .... στὰ 1909
Ἐπίτροπος Ἁγ. Νικολάου Ἀγορᾶς. Ἵδρυση καὶ ὀργάνωση τῆς Θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος «Θεοτόκος» .... » 1910
Ἔφορος Ἐκπαιδευτηρίων τῆς Κοινότητας, ... » 1911
Ἔκρηξη Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου, ... » 1912
Θάνατός του, τὴν εἰκοστὴ πρώτη πρὸς εἰκοστὴ δεύτερη
τοῦ Φλεβάρη τοῦ.... 1913
πρώτη μέρα τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν Γιαννίνων «...ὁ πρῶτος νεκρὸς στὸν ὁποῖο παρουσίασαν ὅπλα οἱ Ἕλληνες στρατιῶτες...»(5)

III.

Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ «Φύρδην μίγδην», τὰ μετὰ θάνατον τοῦ Στεφ. Σαλαμάγκα

α) Ἐντολή...4) Ἐπὶ τοῦ τάφου μου, θὰ τεθῇ μικρὸ ξύλινο κιβοῦρι, ὅμοιον μὲ τὰ κιβούρια τῶν ἀδελφῶν Χριστιανῶν τοῦ λαοῦ. Νὰ εἶναι ὅμως ἡ ἐπάνω σανίδα κάρινη, νὰ χρωματισθῇ, ἄνευ ἐλαίου, καὶ ἐπ' αὐτῆς νὰ σκαλισθῶσι καὶ νὰ μαυρισθῶσι ἀνεξιτήλως τὰ ἑπόμενα:

«Μία Θρησκευτικὴ Ἐφημερίς, ὑπενθυμίζει εἰς ἕκαστον πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· τουτέστι, τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῆς ζωῆς του. Βαθμηδόν, ἐξαγνίζει τὸν ἄνθρωπον, καὶ εἰσάγει εἰς τὴν οἰκογένειαν τὴν εὐδαιμονίαν. Οὐδεμία Χριστιανικὴ οἰκογένεια πρέπει νὰ μένῃ ἄνευ μιᾶς Θρησκευτικῆς Ἐφημερίδος. «Σταγόνες ὕδατος, πέτρας κοιλαίνουσι».

Ἕκαστος τάφος, πρέπει νὰ λέγῃ κάτι εἰς τοὺς ζῶντας· ὁ ἰδικός μου, θέλω νὰ λέγῃ αὐτά.

Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, νὰ φυτευθῇ ἕν πυκνὸν μαζί, πέρυξ δέ, κοινὰ δαφλάνια. Καντῦλι θὰ καῇ ἐπ' αὐτοῦ μόνον 40 ἡμέρας, οὐδεμίαν περισσότερον. Μικρὰ εἰκών μου νὰ τεθῇ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ ἄνωθεν αὐτῆς, τεμάχιον «Σάλπιγγος» περιέχον τὸν τίτλον της, ἵνα δίδηται περισσοτέρα ἔκφρασις εἰς τὰ ἀναγιγνωσκόμενα.

.. ..

στοιχειοθετῶν. Οὕτως ὥστε, νὰ μὴ λείψῃ πλέον τὸ Κήρυγμα καὶ ἡ Ἐφημερίς.

. . . . . .

γ'. Γραπτὰ τῆς ὑστάτης στιγμῆς (6)

Ἀποθνήσκω λίαν εὐχαριστημένος, διότι ἡ Α.Σ. ὁ Μητροπολίτης Ἰωαννίνων Κος Γερβάσιος Ὡρολογᾶς, ἀνέλαβε τὴν ὑποστήριξιν αὐτῆς, ψηφίσασα (σίκ) καὶ πάλιν τὸ κονδύλιον τῶν 100 20φραγκων, δι' ὧν τὸ ἔργο νεσώθη. Ἐλπίζεται ὅτι ἡ Ν. Κυβέρνησις, ἡ Ἑλληνικὴ πλέον, εὑρίσκουσα συνέχειαν, θὰ ἀφήσῃ τὸ κονδύλιον.

IV.

Πρὸς

τὴν Ἐρίτιμον Κυρίαν Καλλιόπην Στ. Σαλαμάγκα *

Ἐρίτιμος Κυρία,

Ἡ Θρησκευτικὴ Ἀδελφότης «Θεοτόκος», εὐγνώμων πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἀοιδίμου συζύγου Ὑμῶν Στεφάνου, διὰ τὰς πολλὰς ὑπηρεσίας, ἃς μετὰ ζήλου προσέφερε διὰ τὴν ἵδρυσιν καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτῆς, καιρίως ἐθλίβη ἐπὶ τῷ προώρῳ αὐτοῦ θανάτῳ. Δυστυχῶς, αἱ ἀνώμαλοι περιστάσεις,(7) δὲν ἐπέτρεψαν τῇ Ἀδελφότητι ὅπως, κατὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου, ἀπονείμῃ αὐτῷ τὰς προσηκούσας τιμάς, εἰς ἐκδήλωσιν τῆς ὀφειλομένης πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης, δι' ὅσα ὑπὲρ τῆς ἀδελφότητος ἐμόχθησεν καὶ ἐκοπίασεν. Δι' ὅ, τὸ Διοικητικὸν τῆς Ἀδελφότητος Συμβούλιον, ἅμα τῇ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ, καθῆκον τῆς Ἀδελφότητος ἐθεώρησεν, ὅπως ἐκφράσῃ Ὑμῖν τὴν ζωηρὰν αὐτοῦ λύπην καὶ τὰ θερμὰ αὐτοῦ συλλυπητήρια ἐπὶ τῇ πληξάσῃ Ὑμᾶς μεγάλῃ συμφορᾷ. Τὴν ἐκδήλωσιν τῶν αἰσθημάτων τούτων τοῦ Συμβουλίου ἑρμηνεύων, εὔχομαι ἀπὸ μέσης καρδίας, ὅπως ὁ Ὕψιστος ἀναπαύσῃ ἐν σκηναῖς δικαίων τὴν ψυχὴν τοῦ ἀοιδίμου, Ὑμῖν δὲ καὶ τοῖς Ὑμῶν, δωρήσηται τὴν ἐξ ὕψους παραμυθίαν.

Ἐπὶ τούτοις, εὐχόμενος Ὑμῖν τὰ βέλτιστα, διατελῶ μετ' εὐχῶν διαπύρων.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 17 Μαΐου 1913

Ὁ Πρόεδρος τῆς Θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος

+ Ὁ Δωδώνης Πανάρετος

---

*Ἡ Καλλιόπη σύζυγος Στεφάνου Σαλαμάγκα,(1876 - ...), τὸ γένος Γεωργίου Γκλινάβου, μεταξὺ τῶν πρωτεργατριῶν τῆς γυναικείας Θρησκευτικῆς κίνησης στὰ Γιάννινα, διετέλεσε ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν καὶ Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος Κυριῶν Ἰωαννίνων «Ἡ Ζωοδόχος Πηγή», εἶχε δὲ πάντοτε, ἔντονα συμβάλλει στὸ ἔργο καὶ πολλῶν ἄλλων ὀργανώσεων γενικώτερης κοινωνικῆς ἀντιλήψης.

6.—Γραμμένα σὲ στιγμὲς ψυχορραγήματος.

7.—Οἱ πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις κι' οἱ πρῶτες μέρες τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν Γιαννίνων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

V.

Πρᾶξιν μαρτυροῦσαν περιτράνως περὶ τῶν ἀλτρουϊστικῶν αἰσθημάτων τοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβούλου κ. Σαλαμάγκα, ἰδιαιτέραν ἄλως δημοσιογραφικὴν ὑποχρέωσιν αἰσθάνεται ἡ «Ἤπειρος» ὅπως ἐξάρῃ ἀπὸ τῶν στηλῶν της.

Ὁ Δ. Σαλαμάγκας, ἐτίμησε διὰ τῆς ἐκθειαζομένης σήμερον πράξεως, ἐπαξίως, τὴν μνήμην τοῦ ἀειμνήστου πατρός του, οὗτινος ὁλόκληρος ἡ ἐν τῇ ζωῇ δρᾶσις, ἦτο αὐτόχρημα κοινωφελὴς καὶ δι' ἣν δικαίως εἶχε τιμηθῇ, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας, ὑπὸ τῶν ἀνωτάτων κοινοτικῶν ἀξιωμάτων.

Ὁ ἀείμνηστος ἰατρὸς Στέφανος Σαλαμάγκας, ὑπῆρξεν, μεταξὺ ἄλλων, ὁ ἱδρυτὴς καὶ Πρόεδρος τῆς, πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἠπείρου λειτουργησάσης ἐνταῦθα Θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος ἡ «Θεοτόκος», πατριωτικοτάτης ἑνώσεως, ἥτις ἐπλούτισε τὰ Ἰωάννινα μὲ λαϊκὴν Βιβλιοθήκην, Θρησκευτικὴν ἐφημερίδα, Θρησκευτικὸν κήρυγμα κλπ.

Ὁ υἱός του, πολυτιμωτάτην ἐπιστημονικὴν τοῦ πατρός του βιβλιοθήκην, ἐδωρήσατο εἰς τὸ Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον Ἰωαννίνων.

Διὰ τὴν πρᾶξιν του ταύτην, δημοσίᾳ ἐκφράζομεν τὰς εὐχαριστίας καὶ τὰ συγχαρητήρια τῆς πόλεως.

Ἐφημ. Ἰωαννίνων «Ἤπειρος» 16 Σεπ)βρίου 1927

VI.

Εἰς ἄλλην στήλην, δημοσιεύομεν τὰ τῆς δωρεᾶς τοῦ κ. Δ. Σαλαμάγκα, πρὸς τὸ ἐδῶ Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον, τῆς Ἰατρικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἀειμνήστου πατρός του Στεφ. Σαλαμάγκα. Ἡ χειρονομία αὕτη τοῦ κ. Δ. Σαλαμάγκα, παρουσιάζει υἱὸν θέλοντα νὰ βαδίσῃ εἰς τὰ ἴχνη εὐγενοῦς, ἀγαθοῦ καὶ πατριώτου πατρός.

Διότι ὁ ἀείμνηστος Στέφ. Σαλαμάγκας, ὑπῆρξε μία εὐγενὴς Γιαννιώτικη φυσιογνωμία, ὄχι μόνον ὡς ἰατρός, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄνθρωπος, ὡς Ἕλλην, ὡς πατριώτης. Ἐπρωτοστάτει εἰς κάθε προσπάθειαν καθολικωτέρου ἐνδιαφέροντος.

Εἶχεν ὑπάρξει ἡ ψυχὴ τοῦ ἄλλοτε ἐνταῦθα Σωματείου «Θεοτόκος» καὶ εἷς ἐκ τῶν κυριωτέρων ἐργατῶν, τοῦ δημοσιογραφικοῦ τοῦ Σωματείου τούτου ὀργάνου, «Θρησκευτικὴ Σάλπιγξ».

Πάντες μὲ συμπάθειαν θὰ ἐνθυμοῦνται τὴν καλοκάγαθον ψυχὴν τοῦ ἀειμνήστου Στεφ. Σαλαμάγκα, τοῦ ὁποίου ὁ βίος ὑπῆρξεν ἀγάπη καὶ ἀγαθοεργία.

Ὁ κ. Δ. Σαλαμάγκας εἶναι ἄξιος συγχαρητηρίων, διότι, διὰ τῆς ἀξιεπαίνου του χειρονομίας, κατέταξε τὸν ἀείμνηστον πατέρα του, εἰς τὴν Ἠπειρωτικὴν Πινακοθήκην τῆς χορείας τῶν εὐεργετῶν της.

Ἐφημ. Ἰωαννίνων «Ἠπειρ. Ἀγὼν», 14 Σεπ)βρίου 1927

VII.

Μία δρὰξ ἀληθειῶν (8)

Ἐπὶ τῇ ἀναγγελθείσῃ παρ' ἡμῶν χθὲς δωρεᾷ τῆς ἰατρικῆς βιβλιοθή-

---

8.—Δὲς Λεύκωμα «Ἠπειρωτικὴ Ψυχή», Γιάννινα 1913, σελ. 163 καὶ ἑπ.—Στὸ ἴδιο Λεύκωμα, δὲς καὶ Στ. Σαλαμάγκα, «Ὁ Νεομάρτυς Γεώργιος, ὁ ἐξ Ἰωαννίνων», σελ. 60 καὶ ἑπ.

κης τοῦ ἀειμνήστου Στεφ. Σαλαμάγκα, ἐκρίναμεν ἐπίκαιρον τὴν ἀναδημοσίευσιν τῶν κάτωθι, δημοσιευθέντων εἰς τὸ ἡμερολόγιον «Ἠπειρωτικὴ Ψυχή», ἐκδοθέν τῷ 1912.

Ἐκ τούτων καταδεικνύεται, ἐκ ποίας πνευματικῆς τροφῆς ἐτρέφετο ἡ καλὴ καὶ ἀγαθὴ ψυχὴ τοῦ ἀειμνήστου εὐεργέτου Στεφάνου Σαλαμάγκα.

.. ..

Ἐφημ. Ἰωαννίνων «Ἠπειρ. Ἀγών», 15 Σεπ)βρίου 1927

VIII.

Ζωσιμαία Σχολὴ Ἰωαννίνων
Γυμνάσιον Ἀρρένων

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 21 Νοεμβρίου 1932

Πρὸς
τὴν ἀξιότιμον Κυρίαν Καλλιόπην Σ. Σαλαμάγκα, Ἰατροῦ,
Ἐνταῦθα

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ πληροφορήσω Ὑμᾶς, ἐρίτιμος Κυρία, ὅτι μετὰ πλείστης εὐχαριστήσεως ἔλαβον τὴν πλήρη σειρὰν τῆς «Θρησκευτικῆς ἐφημερίδος» «Θρησκευτικὴ Σάλπιγξ», τῆς πρὸ ἐτῶν ἐκδοθείσης παρὰ τοῦ ἀειμνήστου συζύγου Σας, προοριζομένην διὰ τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς, ὑπὲρ τῆς ὁποίας τόσον εἰργάσθη ὁ ἀοίδιμος.

Ἡ δωρεὰ αὕτη, θὰ εἶναι σπουδαῖον ἀπόκτημα διὰ τὴν Βιβλιοθήκην, δεδομένου ὅτι, ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, τὰ μάλιστα ἐμόχθησεν χάριν τῶν Σχολείων καὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ζωῆς τῆς πόλεως ταύτης, καὶ δεινοὺς ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τούτου ἀγῶνας διεξήγαγε.

Εὐχόμενος ὅπως τὸ ἀξιομίμητον παράδειγμά Σας. μιμηθῶσι καὶ ἄλλοι, διατελῶ,

μετ' ἐξαιρετικῆς τιμῆς
Ὁ Γυμνασιάρχης
ΧΡ. ΣΟΤΛΗΣ

IX.

Θρησκευτικὴ Ἀδελφότης «Ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς» (9)

Ἀριθ. πρωτ. 274

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 22η Ἀπριλίου 1933

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν
Κυρίαν Καλλιόπην χήραν Στεφάνου Σαλαμάγκα, καὶ τὸν ἀξιότιμον Κύριον Δημήτριον Στεφάνου Σαλαμάγκαν,
Ἐνταῦθα

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς ἐνταῦθα Θρησκευτικῆς Ἀδελφότη-

9.—Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση, Ἀδελφότητα διάδοχος τῆς «Ἡ Θεοτόκος».

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τος «Ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς», κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτοῦ τῆς 19ης Ἀπριλίου 1933, καθ' ἣν ἀνεγνώσθη ἡ ἀπὸ 4ης Ἀπριλίου ἐ.ἔ. ὑμετέρα ἐπιστολή, δι' ἧς γνωρίζετε τῷ κ. Προέδρῳ ὅτι δωρεῖσθε εἰς τὴν Ἀδελφότητα, τὴν Θρησκευτικὴν Βιβλιοθήκην, ἐξ 71 τόμων τοῦ μεγάλου θείου ὑμῶν, ἀειμνήστου Ἀρχιερέως Λεοντίου Ἐλευθεριάδου, καὶ τοῦ συζύγου καὶ πατρὸς ὑμῶν, ἀειμνήστου Στεφάνου Σαλαμάγκα ὡς καὶ ἁπάσας τὰς σωζομένας σειρὰς τῆς θρησκευτικῆς ἐφημερίδος «Θρησκευτικὴ Σάλπιγξ», καθὼς καὶ τὴν ὑμετέραν δήλωσιν περὶ ἐκπληρώσεως τῶν τελευταίων ὑποθηκῶν τοῦ συζύγου καὶ πατρός Τμῶν, τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ συντμημένῳ σημειώματι εἰς τὴν ὑμετέραν ἐπιστολήν, περὶ διαθέσεως, ἐν περιπτώσει κέρδους ἐκ λαχείου τῶν μνημονευσμένων ὁμολογιῶν, εὐγνωμόνως ἀποδέχεται τὴν εὐγενῆ ταύτην δωρεὰν, καὶ ἀναμιμνησκόμενον τῆς πολυτίμου καὶ πολλαπλῆς δράσεως τοῦ μεταστάντος ἀειμνήστου Στεφάνου Σαλαμάγκα ἐν τῇ κοινωνίᾳ Ἰωαννίνων, εἰς ἠθικοθρησκευτικοὺς καὶ ἠθικοκοινωνικοὺς σκοπούς, ἐκδηλωθείσης ποικιλλοτρόπως καὶ ἐν φιλανθρωπίᾳ καὶ φιλαλληλίᾳ, δι' ἔργων καὶ λόγων, καὶ δὴ τῆς ἱδρύσεως παρεμφεροῦς Θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος «ἡ Θεοτόκος» καὶ τῆς ἐκδόσεως περισπουδάστου θρησκευτικῆς ἐφημερίδος ὑπὸ τὸν τίτλον «Θρησκευτικὴ Σάλπιγξ», ὧν ὑπῆρξε ὁ ἀκαταπόνητος καὶ θερμουργὸς πρωτοστάτης καὶ ἔχον τὴν γνώμην ὅτι δὲν πρέπει νὰ παραμένωσιν λησμονημένα τοιαῦται εὐεργετικαὶ προσωπικότητες καὶ φυσιογνωμίαι εἰς τὰς μελλούσας γενεάς.

ἀποφαίνεται παμψηφεὶ καὶ ἀποφασίζει,

1) Ἐκφράζει τὰς θερμὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν ἄπειρον εὐγνωμοσύνην τῆς Ἀδελφότητος διὰ τὴν ὡς ἄνω εὐγενῆ καὶ ἀξιόλογον δωρεάν, ἥτις θὰ ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν καὶ ἀπαρχὴν τῆς ἱδρύσεως Βιβλιοθήκης καὶ ἀναγνωστηρίου τῆς Ἀδελφότητος.

2) Νὰ τοποθετηθῶσιν τὰ ἀνωτέρω βιβλία εἰς ἰδιαιτέραν Βιβλιοθήκην, μὲ ἐπικεφαλίδα «Βιβλιοθήκη ἀειμνήστου Στεφάνου Σαλαμάγκα, ἰατροῦ, πρωτεργάτου καὶ πρωτοπόρου θρησκευτικῆς κινήσεως ἐν Ἰωαννίνοις».

3) Ἀνακηρύσσει μεγάλους εὐεργέτας, τὴν Καλλιόπην χήραν ἀειμνήστου Στεφάνου Σαλαμάγκα, καὶ Δημήτριον Στεφάνου Σαλαμάγκαν.

4) Νὰ ἐκφρασθῶσι καὶ δημοσίᾳ, διὰ τῆς ἐνταῦθα ἐφημερίδος «Ἠπειρωτικὸς Ἀγών», εὐχαριστίαι καὶ ἄπειρος εὐγνωμοσύνη τῆς Ἀδελφότητος διὰ τὴν δωρεὰν ταύτην.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 22 Ἀπριλίου 1933

Ὁ Πρόεδρος

Σωτήριος Συρμακέσης, (Δικηγόρος)

Ὁ Γραμματεὺς

Νικόλαος Λέλος, (Καθηγητὴς Ἐμπορικῆς Σχολῆς)

(Τ.Σ.)

.. ..

Χ.

Παλιὲς Γιαννιώτικες Ἱστορίες (10)

Μετὰ τὸ Σύνταγμα τῆς Τουρκίας, (μετὰ τὸ 1908), ἱδρύθηκε στὰ Γιάννινα καὶ ὁ Θρησκευτικὸς Σύλλογος ἡ «Θεοτόκος», ποὺ σκοπὸ εἶχε τὴν ἐξάπλωσι τοῦ Θείου Κηρύγματος. Ψυχὴ του Συλλόγου αὐτοῦ, ἦτο ὁ ἀείμνηστος ἰατρὸς Σαλαμάγκας, ὁ ὁποῖος ἁρμονικώτατα συνεδύαζε ἐπιστήμη καὶ θρησκευτικὴ πίστι...

Γεώργιος Ἀθ. Οἰκονόμου

ΧΙ.

Νέος Γαληνὸς ἀνεφάνη ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, ἐν τῇ Ἑστίᾳ τῶν Ἑλλην. γραμμάτων, πόλει τῶν Ἰωαννίνων: ἡ γεραρὰ καὶ φιλοσοφικὴ μορφὴ τοῦ Ἰωαννίτου ἀσκληπιάδου Στεφ. Σαλαμάγκα, ὅστις...(11)

+ Εὐλόγιος Κουρίλας

Β'.-ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ

(ΛΙΓΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ)

Δίκην προλόγου τοῦ ἡμερολογίου μου, ἀνακεφαλαιῶ, ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς, μακρὰν καὶ πολύπλοκον ἱστορίαν:

Γεννηθεὶς τῷ 1868, ἀπώλεσα τὸν πατέρα τῷ 1883· τῷ 1885, ἐτελείωσα τὰς ἐγκυκλίους σπουδάς μου. Τότε, ὁ πρὸς μητρὸς θεῖος μου Ἀεόντιος,(12) ἐγένετο Ἐπίσκοπος Κίτρους· τῇ προσκλήσει του, μετέβην ἐκεῖ, καὶ ἐχρημάτισα ἐπὶ δύο ἔτη γραμματεύς του. Τῷ 1887 - 8, ἐχρημάτισα Ἑλληνοδιδάσκαλος ἐν Βογατσικῷ. Ἐπιστρέψας εἰς Ἰωάννινα μετὰ τριετῆ ἀπουσίαν, εὗρον τὴν μητέρα, πρὸ 8 ἡμερῶν θανοῦσαν. Τυχηρὸν καὶ τοῦτο!... Τῷ 1888 - 9, ὑπῆρξα διευθυντὴς τῆς ἐν Κολυνδρῷ Ἀστικῆς Σχολῆς. Ἐκεῖ ἔμαθα τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν. Ἐν Βογατσικῷ, ἔλαβον ἀρχὰς τῆς Γερμανικῆς γλώσσης, παρὰ τῷ Στεργ. Τέζια. Τῷ 1889, μὲ μικρὸν περίσσευμα, μετέβην εἰς Ἀθήνας, ὅπου, παρ' ἐλπίδα, ἔμαθον ὅτι ἔτυχον 60δράχμου(13) ὑποτροφίας παρὰ τῆς πόλεως. Τὸ δεύτερον ἔτος,

---

10.—Γ. Οἰκονόμου, «Παλιὲς Γιαννιώτικες Ἱστορίες», στὴν ἐφημερίδα τῶν Γιαννίνων «Κραυγὴ», φύλλ. 19 Ἀπριλίου 1937.

11.—+Εὐλογίου Κουρίλα, Μητροπολίτου Κορυτσᾶς, «Ἠπειρωτικὰ Ἀνάλεκτα», στὸ περιοδικὸ «Ἠπειρ. Ἑστία» 1955, σελ. 1098 ὑποσ. 3.

12.—Δὲς ὅπου στὴν ὑποσ. 3.

13.—Τριῶν χρυσῶν εἰκοσοφράγκων τὸ μῆνα μὲ τὴν τότε ἀγοραστική τους δύναμη.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

14 Σ)βρίου 1891, ἠρραβωνίσθην. Τὸ τέταρτον ἔτος, 15 Ἰουνίου 1893, ἀνηγορεύθην διδάκτωρ, μὲ βαθμὸν λίαν καλῶς. Τὸν Νοέμβριον, 14 τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐνυμφεύθην. Τῇ 10 Δεκεμβρίου, σύλληψις. Τῇ 7 Μαρτίου 1894(14) ἀνεχώρησα διὰ Παρισίους, διελθὼν διὰ Πρεβέζης, Πάργας, Κερκύρας, Βρινδησίου κ.λ.π.

1)13 Ἀπριλίου.—Πρωταπριλιά!...Πόσα ἐφέτος θὰ ἐκάμνομεν γελάσματα!...Ἐνταῦθα, κρῦα πράγματα καὶ ψυχρά...

9)21.—Ἄρχομαι τακτικῶς τοῦ ἡμερολογίου μου.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

9)21 Ἀπριλίου 1894.— Σάββατον τοῦ Λαζάρου. Ἐκ συγκινήσεως, μὴ δυνάμενος νὰ μελετήσω, ἔλαβον τὴν Ἱερὰν Σύνοψιν, καὶ ἤρχισα νὰ ψάλλω ὀλίγα τροπάρια.—Σήμερον, πρώτην ἤδη φοράν, θέτω εἰς ἐνέργειαν τὴν σημείωσιν ἡμερολογίου, ἣν πρὸ πολλοῦ ἐσκεπτόμην. Μετενόησα, διότι δὲν τὸ ἔκαμα πρὸ 9 ἐτῶν, ἀφ' ὅτου δηλ. τελειώσας τὸ Γυμνάσιον (1885), ἤρχισα τὰ ταξείδια μου εἰς Θεσσαλονίκην, Κολινδρόν, Αἰκατερίνην, Βογατσικόν. Τὸ παρελθόν, εἶναι διδάσκαλος τοῦ μέλλοντος.—Πόσον φθονῶ ἐκείνους, οἵτινες κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας, εὑρίσκονται πλησίον τῶν τιμαλφῶν αὐτῶν ὄντων. Ἄραγε καὶ ἡ Κ.,(15) δὲν στενοχωρεῖται; Βεβαίως..., καὶ τοῦτο ἐπαυξάνει τὴν στενοχωρίαν μου.—Σήμερον ἐτελέσθη εἰς Παρισίους, ἡ ἑορτὴ τῆς Ἰωάννας δ' Ἀρκ.

10)22.—Α' Κυριακὴ τῶν Βαΐων. Ὀλίγαι ἡμέραι εἶναι τόσον γλυκεῖαι δι' ἄλλους, τόσον πικραὶ δι' ἐμέ. Μελετήσας μέχρι γεύματος, ἠσθάνθην ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ ἐξέλθω...

15)27.—Μεγάλη Παρασκευή. Ἐπροτίμησα, ἀντὶ νὰ ἐξέλθω, ν' ἀναγνώσω τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἐπιταφίου. Ἔγραψα εἰς Ἰωάννινα διὰ χρήματα.

16)28.—Μέγα Σάββατον. Ἐπιστρέψας ἐκ τοῦ Νοσοκομείου τῶν παίδων, εὗρον ἐπιστολὴν ἐν τῷ δωματίῳ. Ἡ Καλλιόπη ἦτο καλά· δὲν ὑπέφερε τόσον. Ἔψαλα ὀλίγον, καὶ ἐκοιμήθην εἰς τὰς 9.

17)29.—Τὸ Ἅγιον Πάσχα.—Ἠγέρθην στὰς 5. Καθ' ὕπνον, εἶδον τὸν Χριστὸν ἐνταφιαζόμενον, καὶ ἔκλαυσα πικρῶς· ἤμην ἔτι συγκεκινημένος, ἐπειδὴ ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν, ἤμην ἀδιάθετος. Ἔλαβον 10 κ. κινίνης· δὲν ἐξῆλθον καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, μελετῶν. Περὶ τὴν ἑσπέραν, ἠθέλησα νὰ ἐξέλθω, ἀλλ' αἰσθανθεὶς ψῦχος, ἐπέστρεψα πάλιν εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου ἔψαλα ὀλίγα Τροπάρια τῆς Ἀναστάσεως, ἀνέγνωσα τὴν ἐπιστολὴν πάλιν, καὶ μετὰ τὸ φαγητόν, ἐκοιμήθην εἰς τὰς 9.

14.—Σέ ἡλικία 26 ἐτῶν.

15.—Ἡ σύζυγός του Καλλιόπη.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

22)4.—Ἔλαβον καὶ δευτέραν ἐπιστολὴν τοῦ Νίκου(16) ἀπὸ 15)29)4 ἔγραφεν ἐν αὐτῇ ὡς ἐπιγραφήν. «Μεγάλη Παρασκευή», δὲν μοὶ ἔγραφε ὅμως τίποτε περὶ αὐτῆς· δὲν τὸν συνεκίνει; ὦ! βεβαίως! ἠσθάνετο, τόσον πολλὰ ἡ καρδιά του, ὥστε ἐθεώρησεν ἀδύνατον νὰ τὰ ἐκθέσῃ· ἂν ἔγραφεν ὀλίγα, δὲν θὰ ἔδιδε καλὴν εἰκόνα, πιστὴν τῶν σκέψεών του· περιωρίσθη λοιπὸν εἰς ἁπλῆν τινα ἐπιγραφήν, ἥτις εἰς ἐμὲ τοὐλάχιστον, εἶναι πλείων πάσης ἐκθέσεως. Δυὸ καρδίαι συμπάσχουσαι, συνεννοοῦνται καὶ διὰ τοῦ βλέμματος μόνον· καὶ ἰδοὺ μικρὰ παράστασις τοῦ τρόπου τῆς συνεννοήσεως τῶν κατοίκων τοῦ Ἄρεως πρὸς ἀλλήλους, ὡς τοὺς παριστᾷ ὁ σοφὸς Φλαμμαριὼν καὶ ἐν τῇ «Οὐρανίᾳ» του...(Ἂν ἤμην Φλαμμαριὼν, θὰ ὠνόμαζα τὸ σύγγραμμά του «Καλλιόπη»· καὶ αὐτή, μία τῶν Μουσῶν εἶναι)...

25)7.—Κατ' ὄναρ ἐπέστρεφον εἰς Ἰωάννινα, ὅπου εὗρισκον τὴν Κ., τεκοῦσαν θῆλυ μαρασμῶδες· αὐτὴν δέ, σχεδὸν ὑγιῶς ἔχουσαν. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην, ἡμέραν τοῦ ὀνείρου μου, τὴν ἐνηγκαλιζόμην· κατὰ διαλείμματα, ἐνώπιον πάντων. Ἂς ἠλήθευεν!...

28)10.—Ἔλαβον τὸ πρωῒ ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Νικολάκη, ὑπὸ ἡμ. 19 Ἀπριλίου, δηλ. τὴν Τρίτην τῆς Διακαινησίμου· μοὶ γράφει ὅτι, τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν, κατὰ τὴν ἱεροτελεστίαν τοῦ Ἐπιταφίου θρήνου, σεισμοῦ ἐπισυμβάντος, κατεπλακώθη ὑπὸ τοῦ πλήθους, καὶ κατεμωλωπίσθη. Εἶναι ἤδη καλά. Σύμπτωσις!... Τὴν πρωΐαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, μοὶ ἔγραψε, καὶ ὡς ἐπίλογον τῆς ἐπιστολῆς του εἶχε: «Μεγάλη Παρασκευή».—Δὲν ὑπάρχει ψυχή; δὲν ὑπῆρξε πνεῦμα τι προσφυῶς αὐτῷ τὴν μελάγχολον ταύτην σκέψιν, ὡς προοιώνισμα γεννησομένου τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ κακοῦ; Ἀγαθὸν τι πνεῦμα τὸν εὐνοεῖ. Εὐτυχῶς, καὶ ἐγώ, ἔχω πολὺ ἰσχυρὸν ἀέριον προστάτην. Πολλάκις ἤκουσα ὑπὸ τὸ οὖς μου συμβουλάς...

29)11.—Ἡ Ἀσπασία,(17) μοὶ γράφει ἀδελφικώτατα. Ἡ Κ., εἶναι πολὺ καλά. Θὰ γίνῃ, λέγει, μητέρα· πόσον μὲ συνεκίνησε! Θὰ γεννήσῃ, λέγει, εἰς τὰς 15 Αὐγούστου, τὸ τρελλοκόριτσο! Χαίρω διότι ἤρχισε νὰ μὴ στενοχωρῆται· τὴν Κυριακήν, θὰ τῇ γράψω πολλά.

1)13.—Πρωτομαγιά! Εἶναι ζηλευτὴ ἡ Πρωτομαγιὰ εἰς τὰ Ἰωάννινα, μὲ τὰς ὡραίας ἐξοχάς, μὲ τὰ γαλοψώματα(18)...

2)14.—Ὄνειρον ἄθλιον εἶδον τὴν νύκτα. Ἐπέστρεψα εἰς Ἰωάννινα, καὶ εὗρον τὴν Κ. κατάμαυρην, τὰ βλέφαρα μόνον λευκά, ἡ δὲ κοιλία, οἰωνεῖ ἀπεγδαρμένη, ἄφηνε νὰ διακρίνῃ τὶς τὸ ἔμβρυον ἐν αὐτῇ. Προσέθηκα τοῦτο εἰς τὴν ἐπιστολήν, ἣν ἔστειλα σήμερον εἰς Ἰωάννινα, ἐπὶ τέλει 75 λεπτῶν...

5)17.—Χθὲς, ἤμην πολὺ ἀδιάθετος· ἐκουράσθην πολὺ· τὴν νύκτα, ἀδιακρισία παροίκου, δὲν μοὶ ἐπέτρεψε νὰ κοιμηθῶ... Τὴν πρωΐαν, διὰ σφοδροῦ πταρνίσματος, ἔπτυσα ὀλίγον αἷμα. Τὸ γεῦμα ὅμως, ἰσχυρότερον

16.—Ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο ἀδελφούς του.
17.—Ἀδελφὴ τῆς Καλλιόπης.
18.—Εἰδικότητα τσιουρεκιῶν στὰ Γιάννενα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

σιμιδάν μὲ ἐτάραξε· μετὰ τὸ φαγητὸν, ἠθέλησα νὰ κοιμηθῶ ὀλίγον, κατὰ τὸ σύνηθες· μόλις ὅμως ἐπλάγιασα, καὶ πνιγηρὸς βήξ μέ ἔκανε προσεκτικότερον περὶ τὸ ἐξαχθησόμενον· καθόσον ἦτο βήξ, ξηρός, καὶ ἀλλόκοτος δι' ἐμέ· ἔπτυσα, καὶ ἦτο αἷμα· ἠγέρθην, ἐβάδισα ὀλίγον, καὶ ἕτερος γαργαρισμός, μοῦ ἔφερε δεύτερον αἱματῶδες πτύελον...

6)18.—Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐκοιμήθην μετὰ προσοχῆς, μὴ πιέσω τὸ στῆθος μου· αἰσθάνομαι βάρος ἐπ' αὐτοῦ, καὶ μικρὰν δύσπνοιαν, εἶδος στενοχωρίας· ἀπὸ προχθὲς ἤδη, εἶμαι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν στεναγμῶν, ἀκουσίων, πλὴν βαθέων.

Σκέψεις μελάγχολοι: οὐχὶ ἐκ φιλοζωΐας· δὲν ἀγαπῶ τὴν ζωήν· ἀκόμη δὲν ἐγνώρισα τὰ τόσον ἐξυμνούμενα ἀγαθά της. Ἡ σημερινὴ θέσις μου; σταθμὸς τις εὐοίωνος, μετὰ 15 ἐτῶν πλάνητα καὶ στενόχωρον βίον, καὶ μόνον εὐοίωνος· οὐχὶ εὐτυχής. Ἀγνοῶ ἂν ὑπάρχωσιν ἄνθρωποι, οἵτινες, συνταυτίζοντες τὴν τύχην των μετὰ λατρευτῶν προσώπων, δύνανται νὰ ὦσιν. καὶ ἐπὶ μέρους εὐτυχεῖς, μακρὰν τοῦ ἑτέρου ἡμίσεώς των. Ἰδοὺ ὁ λόγος, ὅστις μὲ κάμνει φιλόζωον: Γυνὴ · ἔγκυος, δεκαεπτὰ μόλις ἰδοῦσα ἀνοίξεις· τὴν ἀφῆκα νὰ στενοχωρῆται, ἔλαβον τὰ χρήματά της, καὶ ἀνεχώρησα. Ἡ κόρη αὐτή, δὲν εἶδεν ἀκόμη τίποτε ἐκ τῶν χειρῶν μου. Τὴν μεταβάλλω εἰς γυναῖκα, τῇ ἀφήνω βάρος ἐν τῇ κοιλίᾳ, τῇ ἀφαιρῶ τὰ χρήματά της. Εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποθάνῃ τις εὐχαριστημένος ὑπὸ τὰς περιστάσεις ταύτας; Δὲν ζητῶ τὴν ζωὴν διὰ τὸν ἑαυτόν μου· ἐξαρτῶνται πλέον, δύο ἐξ ἐμοῦ. Θὰ θεωρήσω τὸν ἑαυτόν μου ἀρκετὰ εὐτυχῆ, ὅταν δυνηθῶ νὰ τὰ καταθέσω τὰ χρήματά της, μετὰ χρόνον, ὑπὸ τὴν διάθεσίν της· θὰ ἔχῃ τοὐλάχιστον, τότε, κατ' ἐμοῦ, ἓν παράπονον ὀλιγώτερον. Ἐν τούτοις, ἡ ὀλίγη αὐτὴ αἱμόπτυσις, δὲν μέ ἀποθαρρύνει, διότι μέχρι τῆς στιγμῆς, ἤμην ἀρκετὰ εὐχαριστημένος ἐκ τῆς καθόλου ὑγείας μου, καὶ ἀκριβῶς

τοῦτο ἐκαυχήθην εἰς φίλους μου. Γενηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου!.. Αὐτὸς γιγνώσκει τὰ πάντα. Ὁ Φλαμμαριὸν λέγει: «Ὅ,τι γιγνώσκομεν πρὸς ὅ,τι δὲν γιγνώσκομεν, εἶναι ὡς σταγὼν πρὸς Ὠκεανόν». Ὀρθότατα!

28)9.—Τὴν νύκτα, πυρκαϊὰ μᾶς ἐτρόμαξε· ἦτο ἀντικρύ μας ...

29)10.—Διόρθωσα σήμερον ὅλα τὰ ροῦχα μου, εἰς τρόπον ὥστε, ἐν περιπτώσει πυρκαϊᾶς, νὰ τὰ ἔχω λίαν εὔκαιρα, πρὸς ἔξοδον. Ἰδέα καὶ αὐτή! Φύλαττε τὰ ροῦχα σου, νὰ ἔχῃς τὰ μισά.

11)23.—Σήμερον, ἔπαυσαν τὰ μαθήματά των, ὁ κ. **Jiacond** καὶ ὁ κ. **Grancher.** Μᾶς ἀπεχαιρέτησαν, καὶ συνεκινήθην. Ἄνθρωποι βαθύπλουτοι, ἄνευ ἀνάγκης, ἐργάζονται ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, νυχθημερόν, καὶ ὅταν ἀκόμα ἡ ὑγεία των δὲν τοῖς τὸ ἐπιτρέπει. Ἰδοὺ ἡ ἔννοια τοῦ μεγαλείου τῆς ψυχῆς των. Σὲ ἀποχαιρετῶσιν, εὐχαριστοῦντες σὲ διότι τοὺς ἤκουσες μὲ προσοχήν. Σύ, ἀποχαιρετῶν, τί δύνασαι νὰ εἴπῃς;...

12)24.—Εἶδον καθ' ὕπνον ὅτι μοὶ ἠκρωτηρίασαν τοὺς δύο πόδας κάτωθεν τοῦ γόνατος, καὶ ἐφοβούμην τὴν δευτερογενῆ αἱμορραγίαν. Ἀντέγραψα τὰς μέχρι σήμερον σημειώσεις μου. Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤρχισα ἀκροώμενος, συμπληροῦνται τρεῖς μῆνες ἐργασίας καθημερινῆς. Αἰσθάνομαι ἐν ἐμαυτῷ βελτίωσιν τῶν γνώσεών μου. Αὔξησιν θάρρους πρὸς πρᾶξιν. Εἶμαι εὐχαριστημένος.

19)1 Ἰουλίου.—Ἐγένετο ἡ κηδεία τοῦ **Carnot**. Παράθυρα ἐνοικιάσθησαν ἀντὶ 150 δρχ. κατ' ἄτομον· εἰς τὴν τσέπην μου, εἶχον 5 δεκάρας...

24)6.—Ὁ Κωστάκης,(19) ἀσχολούμενος εἰς τὸν ἀρραβῶνα του, ὀλίγον φροντίζει δι' ἐμέ. Ἡ Καλλιόπη, παραπονεῖται διότι δὲν τῇ εὐχήθην τὸ ἔτη πολλά. Μήπως ἤξευρον πότε ἐπέρασε τὸ ὄνομά της; Εὑρίσκομαι εἰς χάος θρησκευτικόν, χάος οἰκογενειακόν, χάος ἀτομικόν. Παλλάκις λησμονῶ, τὶ ἡμέρα εἶναι. Σήμερον, ἤνοιξα τὴν Σύνοψιν, καὶ εἶδον ὅτι ἑορτάζει εἰς τὰς 8 Ἰουνίου, 20 δηλ. ἀλά φράγκα. Ἤθελον νὰ τῇ γράψω σήμερον...ἀλλὰ ἀπὸ παλλῶν ἡμερῶν, εἶμαι χωρὶς πεντάραν· δι' αὐτὸ σήμερον, δὲν ἔγραψα, οὔτε εἰς Ἰωάννινα, οὔτε εἰς Βόλον.(20)

25)7 Ἰου(λίου) Σάββατον.—Τὴν Τετάρτην, ἴσως ἔλθῃ ἡ Συναλλαγματική· θὰ ἐξαργυρωθῇ ὅμως, ἴσως τὴν Δευτέραν, τὴν ἄλλην. 23 ἡμέρας χωρὶς λεπτό. Ζέστα, ἀρρώστια, ἀτενταρία· καπά τρία, ὑψούμενα εἰς τὸν κῦβον, διὰ τοῦ ἐκθέτου «ξενητειά»...

10)22 Ἰου(λίου), Κυριακὴ.—Μετὰ τοῦ κ. **Blot,** ἐπεσκέφθημεν τὴν Ἐκκλησίαν **Nôtre — Dame de Victoire** εἶτα... ἐν τῷ Μουσείῳ ἓν τμῆμα γλυπτικῆς, καὶ δὴ τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ μνημεῖα, ὅσα, διαρπα-

---

19.—Ἀδελφὸς τῆς Καλλιόπης.

20.—Στὸν ἀδελφό του Νικόλαο.

γέντα ὑπὸ διαφόρων κατακτητῶν, ἐκομίσθησαν, καὶ ἰδίᾳ ἡ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου. Πᾶς Ἕλλην, θὰ συγκινῆται βαθέως βλέπων θησαυρούς τῶν προγόνων του, κοσμοῦντας ξένα μουσεῖα· συγκίνησιν διπλῆν: λύπην ἄφατον, διότι ἕκαστον τούτων, τῷ ὑπενθυμίζει μίαν λυπηρὰν σελίδα τῆς ἱστορίας του, καύχησιν δὲ, διότι τόσον πολὺ ἐκτιμῶνται τὰ θεῖα ἔργα εὐγενῶν προγόνων, ὥστε νὰ κατέχωσι τὴν καλλιτέραν θέσιν, ἐν τοῖς ἀνωτέροις Εὐρωπαϊκοῖς Μουσείοις.

21)3 (Ὀκτωβρίου).—Ἀπὸ πρωΐας ἡ **patronne**, μοὶ ἔφερε δύο ἐπιστολάς: μίαν τοῦ Νίκου, καὶ μίαν ἐξ Ἰωαννίνων τοῦ Κωστάκη, ἐν ᾗ περιελείετο ἑτέρα τῆς Καλλιόπης, ἥτις μοὶ ἀναγγέλει ὅτι, τὴν Δευτέραν, εἰς τὰς 12(21) τὸ ἑσπέρας, τὴν ἔπιασαν οἱ πόνοι, καὶ εἰς τὰς 9 τὸ πρωΐ, ἐγέννησεν ἀρσενικόν, λίαν ἀνεπτυγμένον...Ἡ Καλλιόπη, εἶναι καλά· ὁ μικρὸς, λέγει, εἶναι κακός.—Ἡ Τρίτη δι' ἐμέ, εἶναι ἡμέρα εὐτυχίας, ἂν ὀφείλη τις νὰ δώσῃ ἰσχὺν νόμου εἰς συμπτώσεις, πολλάκις περιέργους. Τρίτην ἔδωκα τὰς διδακτορικάς μου ἐξετάσεις· τὴν ἑπομένην Τρίτην, ἀνηγορεύθην διδάκτωρ, μετὰ τοῦ Ζαχαρῆ Ἀποστόλου καὶ τρίτου τινός· τὴν ἄλλην Τρίτην, ἐπεκύρωσα τὸ δίπλωμα εἰς τὰ Ὑπουργεῖα· τὴν ἑπομένην Τρίτην, ἀνεχώρησα δι' Ἰωάννινα. Ἤδη, μοὶ ἀγγέλουσιν ὅτ., ἡμέρᾳ Τρίτῃ τῇ 13ῃ Σεπ)βρίου, ἡ Καλλιόπη ἠλευθερώθη κατ' εὐχήν.—Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τρίτης, ἤμην ἤδη πατήρ, καὶ οὐδέν ἐγνώριζον...Οὐδὲν ἔχω νὰ προσθέσω σήμερον, εἰμὴ ὅτι, πρώτιστον καθῆκον ἔχω νὰ δοξάσω τὸν Θεόν, δι' ὅσα ἀγαθά μοὶ ἐπεδαψίλευσεν, ἐκ τοῦ Ο(μηδενός), τῇ προστασίᾳ του τῇ κραταιᾷ, ἀναδείξας με μέχρι τοῦ σημερινοῦ εὐτυχοῦς γεγονότος. Δὲν δικαιοῦμαι νὰ ἐξαρτήσω καὶ τὸ μέλλον, ἀπὸ τὰς παντοδυνάμους του χεῖρας; —Δόξα σοι, Κύριε, δόξα σοι!... Σὺ μοὶ ἐδημιούργησας τὸ παρελθόν, ὁδήγει με καὶ εἰς τὸ μέλλον...

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1893

17)19.—Ἀπὸ μηνὸς ἤδη κατέχομαι ὑπὸ τόσον ἀλλοκότων καὶ στενοχώρων ἰδεῶν, ὥστε ἐλησμόνησα ἐντελῶς τὸ ἡμερολόγιόν μου. Ἀπόψε, κατὰ τύχην, ἐνεθυμήθην τὴν λέξιν κ υ κ λ ο τ ρ α π ε ζ ο υ μ έ ν ω ν, ἣν ὁ παπᾶ-Κρομμύδας εἶπε κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων μου, καὶ ἠθέλησα νὰ ἀποτυπώσω καὶ ἰδοὺ πῶς ἐνεθυμήθην τὸ βιβλίον τοῦτο. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτό, πολλὰ συνέβησαν καὶ οὐδέν ἔχω σημειώσει...Ὁ Τάκης μου, πλησιάζει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν τέταρτον μῆνα. Ἡ Καλλιόπη, δὲν μοῦ γράφει τακτικά. Φοβοῦμαι πολὺ περὶ τῆς ὑγείας της· οὐδεὶς εἶναι κατάλληλος νὰ φροντίσῃ ἰδιαιτέρως δι' αὐτήν, ὅσον ἐγώ, ἐὰν ἤμην πλησίον της. Ὁ Πανάγαθος, ἂς ἔλθῃ εἰς βοήθειάν μας· ἡ χεὶρ Του, εἶναι στιβαρά. Οὐδέποτε μὲ ὑστέρησε τῶν ὅσων τοῦ ἐζήτησα. Ἐν τούτοις, γενηθήτω τὸ θέλημά Του.

13)25 Φεβρ(ουαρίου 1895).—...Καὶ μ' ἐνθυμίζει ἡ Καθαρὰ Δευτέρα...τὸν θάνατον τῆς ἀτυχοῦς μητρός μου...Ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων, ἄλλα δὲ Θεὸς κελεύει.. Ἔλπιζε ἐπὶ Κύριον, καὶ Αὐτός σὲ διασώσῃ. Τὸ

21.—Ἀλὰ Τούρκα: μέ τὴ δύση τοῦ ἥλιου.

πεπρωμένον ἤχησεν. Εὐτυχής ὅστις γνωρίζει νὰ καταστῇ καρδίας, ἔστω καὶ δι' ἑνὸς λόγου γλυκέος· τὰ ἔτη, παρέρχονται, αἱ ἄνθρωποι, μεταβάλλονται, καὶ ὁ λόγος ὁ καλὸς μένει, ἡ ἀγάπη, ἀνεξίτηλος· μικρὸς μορφασμὸς περιφρονήσεως, νέφος ἀδιάλυτον ἀτεχθείας...

7)19 (Ἀπριλίου).—Σήμερον, συμπληροῦται ἓν ἔτος, ἀφ' ὅτου ἤρχισα τὸ ἡμερολόγιόν μου. Πόσα συνέβησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο!... Ἐν μοὶ μένει σταθερόν· καὶ αὐτό, χαριμόσυνον: ὁ μικρός μου ἄγγελος, δι' ὃν δοξάζω τὸν Θεὸν εἰς Ὃν εἶναι ἀφιερωμένον, καὶ Ὃν παρακαλῶ νὰ μὲ βοηθήσῃ, ὅπως τὸ κάμω Χριστιανὸν εὐσεβῆ. Σήμερον γράφω εἰς τὴν Καλλιόπην...

15)27 Μαΐου, Δευτέρα.—Ἀπὸ τοῦ Σαββάτου ἤδη ὁ Τάκης, εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἕνατον μῆνα. Ἡ Καλλιόπη μοὶ ἔγραφεν, ὅτι ἤρχισε νὰ περιπατῇ καὶ νὰ φωνάζῃ «πατά». Εἴθε ὁ Ὕψιστος νὸ μοὶ ἐπιτρέψῃ τὴν εὐτυχίαν νὰ τὸ χαρῶ καὶ τὸ ἀναθρέψω κατὰ τὸ θέλημά Του.

8)20 Ἰουνίου.—...Παρακαλῶ νὰ μέ κατευοδώσῃ εἰς τὴν πατρίδα καὶ μέ ἀποδώσῃ σῶον εἰς τὴν οἰκογένειάν μου, ὑπέρ ἧς καὶ μόνης σήμερον Τῷ ζητῶ τὴν ζωήν, ἵνα δυνηθῶ ν' ἀναθρέψω, ἂν τὸ κρίνῃ εὔλογον, τέκνα ἐν Ὀρθοδοξίᾳ καὶ ὑποταγῇ εἰς τὸ θέλημά Του.

Τὸν Αὔγουστον τοῦ 1895, ἔφθασα εἰς Ἰωάνινα...

Γ'. ΙΔΡΥΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ Η "ΘΕΟΤΟΚΟΣ„

Ἀδελφοὶ

Ἡ ἵδρυσις τῆς Θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος «Θεοτόκος», εἶναι πλέον γεγονός. Ἡ Σ. Κυβέρνησις, ηὐδόκησε νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν λειτουργίαν αὐτῆς. Ἡ Ἀξ. Ἀντιπροσωπεία τῆς πόλεως, ἐψήφισεν ὑπέρ αὐτῆς ἐτήσιον χορήγημα 100 20 φρ., ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τὴν ἴδῃ ἱδρυομένην, ὑποστηριζομένην ὑπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐκπληροῦσαν τὸν προορισμόν της. Ὁ Κανονισμὸς αὐτῆς, συνετάχθη καὶ ἐξετυπώθη, καὶ θὰ διανεμηθῇ εἰς τοὺς συνδρομητὰς, ἅμα τῇ ἐγγραφῇ των. Ἡ σφραγίς, ἐγένετο εἰς διπλοῦν: Τουρκιστί καὶ Ἑλληνιστί. Ἤδη, δὲν ὑπολείπεται ἕτερον, εἰμὴ ἡ ὑποστήριξις ὑμῶν πρὸς ἔναρξιν τοῦ μεγάλου ἔργου της. Ἐλπίζομεν ὅτι θὰ σπεύσητε νὰ ἐγγραφῆτε πάντες ἐν τῇ στήλῃ τῶν συνδρομητῶν. Ἡ Συνδρομὴ ἀφέθη εἰς τὴν διάθεσιν ἑκάστου, ἀπὸ 2 γρ(οσων), 5, 10, ἢ καὶ πλειοτέρων κατὰ μῆνα. Διὰ τοῦ εὐτελοῦς αὐτοῦ ποσοῦ, ἡ Ἀδελφότης θὰ ἐπιδιώξῃ ἀμέσως τὰ ἑξῆς:

1) Τὴν πρόσληψιν Ἱεροκήρυκος καὶ Πνευματικοῦ. 2) τὴν πρόσλη-

ψιν ἀρίστου Μουσικοδιδασκάλου διὰ τὰς Ἐκκλησίας, καὶ πρὸς διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, εἰς τοὺς θέλοντας ἐκ τῶν συνδρομητῶν, δωρεάν. 3) τὴν ἔκδοσιν Θρησκευτικῆς ἐφημερίδος, διανεμομένης δωρεὰν εἰς τὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητος, ὅπως ποδηγετῇ ἕκαστον πρὸς πᾶν καλόν, ἀποβλέπον εἰς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἀτόμου, τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς κοινωνίας μας. 4) τὴν δίς τοῦ ἔτους διὰ λαχνοῦ διανομὴν ἱερῶν βιβλίων χρυσοδέτων, εἰκόνων χρυσῶν, σταυρῶν καὶ ἐγκολπίων μεταξὺ τῶν συνδρομητῶν τῆς Ἀδελφότητος, πρὸς αὔξησιν τῆς εὐλαβείας αὐτῶν.

Ὅταν δὲ οἱ πόροι τῆς Ἀδελφότητος αὐξηθῶσι δι' ἀθρόας ἐγγραφῆς εὐεργετῶν, δωρητῶν καὶ συνδρομητῶν, τότε αὕτη θὰ εὐρύνῃ τὸ πρόγραμμά της, διατηροῦσα θεολόγους προϊσταμένους διὰ πάσας τὰς Ἐκκλησίας, καὶ μισθοδοτοῦσα πάντας τοὺς ἱερεῖς, πρὸς ἐξύψωσιν αὐτῶν. Διὰ δὲ τῆς ἑβδομαδιαίας Θρησκευτικῆς Ἐφημερίδος, ἣν θ' ἀποστέλλῃ εἰς πάσας τὰς Κοινότητας τῆς ἐπαρχίας, διὰ τῆς ἀμοιβῆς τῶν ἱερέων καὶ διδασκάλων αὐτῶν, πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν Ἑρμηνειῶν ἐπ' Ἐκκλησίαις ἢ ἐν τῷ Σχολείῳ κατὰ τὰς Κυριακάς, καὶ διὰ δύο Ἱεροκηρύκων καὶ Ἐπιθεωρητῶν, θὰ θεραπεύσῃ πολλὰς Ἐκκλησιαστικὰς ἀνάγκας ὁλοκλήρου τῆς ἐπαρχίας μας.

Ποιούμενοι λοιπὸν ἔκκλησιν εἰς τὰ θρησκευτικὰ αἰσθήματα ὑμῶν, σᾶς παρακαλοῦμεν, ὅπως σπεύσητε νὰ ἐγγραφῆτε ἐγκαίρως, ἵνα προσκαλούμενοι ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ ἐπιτίμου Προέδρου τῆς Ἀδελφότητος τοῦ Μητροπολίτου ἡμῶν κ.κ. Γερβασίου εἰς Γενικὴν Συνέλευσιν, προβῆτε εἰς ἐκλογὴν τοῦ ὁριστικοῦ Συμβουλίου συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμόν.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 11 Μαΐου 1911

Τὸ Προσωρινὸν Συμβούλιον

Σ. Σαλαμάγκας — Α. Ξιούρας
Ἀ. Μπαμπασίκας — Σ. Γκλίναβος
Β. Μήτσιος — Α. Γκλαβᾶς
Ἀ. Τσικούρας

Δ'.- "ΝΟΥΣ ΥΓΙΗΣ ΕΝ ΣΩΜΑΤΙ ΥΓΙΕΙ„ (Ἀνέκδοτα)

Περατώσας, ἐκδίδω δύο πονήματά μου· ὧν, τὸ μέν ἕν, Θρησκευτικόν, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ· τὸ δὲ ἕτερον, Ἰατροκοινωνικόν, ἐκ διαφόρων νεωτάτων Γαλλικῶν συγγραμμάτων ἐρανισθέν, καὶ διὰ πορισμάτων ἰδίας πείρας συμπληρωθέν.

Τὸ ζεῦγος τοῦτο, ἐκδίδω συγχρόνως, διότι σχετίζεται στενῶς πρὸς τὸ γνωμικὸν «Νοῦς ὑγιής, ἐν σώματι ὑγιεῖ».

Τὸ πρῶτον τούτων, ἐπιγραφόμενον «Ἡ φιλοσοφία παρὰ τῷ λαῷ», εἶναι ἀπολογία τῆς ὑπάρξεως Θεοῦ καὶ ψυχῆς, κατὰ τῶν σαθρῶν διδασκαλιῶν τοῦ Ἀθεϊσμοῦ καὶ τοῦ Σοσιαλισμοῦ. Δύο στενοὶ φίλοι, ὁ εἷς Δόκτωρ Ἀ-

λιστής, ὁ ἕτερος Σπουδαστὴς τῆς φιλοσοφίας, συζητοῦσι δι' ἁπλουστάτου ὕφους, περὶ τῶν ὑψηλοτέρων θεωριῶν· οὕτως ὥστε, διὰ μέσου τοῦ ἁπλοῦ διαλόγου αὐτῶν, καὶ τῶν ἐξόχων παραδειγμάτων, διέρχονται πάντα τὰ φιλοσοφικὰ ἐπιχειρήματα ἐνώπιον τοῦ ἀναγνώστου· ὅστις, βλέπων τὰς φιλοσοφικὰς παρεξηγήσεις τῶν Ὑλιστῶν ἀφ' ἑνὸς, καὶ τὰς ἰσχυρὰς βάσεις τῆς ἀληθοῦς θρησκευτικῆς φιλοσοφίας ἀφ' ἑτέρου, ἐννοεῖ τὴν ἀπάτην τῶν πρώτων, καὶ τὴν λογικότητα τῶν δευτέρων· καὶ ἐντεῦθεν, ὄχι μόνον στηρίζει τὴν πεποίθησίν του ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως Θεοῦ καὶ ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ καθίσταται ἱκανὸς ν' ἀντικρούσῃ πᾶσαν ὑλιστικὴν θεωρίαν, μετὰ γνώσεως καὶ θάρρους. Ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς διαδόσεως τῶν ὑλιστικῶν συγγραμμάτων καὶ τοῦ Σοσιαλισμοῦ, αἱ γνώσεις αὗται, ἀποτελοῦσιν ἐφόδιον ἀναγκαίτητον, ὅπως ἕκαστος, μακρὰν τῶν τρικυμιῶν τῆς ἀμφιβολίας καὶ τῶν ἠθικῶν κλονισμῶν, διέλθῃ τὸν βίον τοῦτον τῆς δοκιμασίας, ἐν ἐσωτερικῇ γαλήνῃ, διατηρῶν μέχρι τέλους «νοῦν ὑγιᾶ».

Ἐν αὐτῷ συζητοῦνται διαλογικῶς καὶ ἀποδεικνύονται κατὰ σειρὰν: Ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐλευθέραν θέλησιν, καὶ ἑπομένως εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὰς πράξεις του. Ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος, καὶ ἑπομένως, ὅτι ὑπάρχει μέλλουσα ζωὴ καὶ ἀνταπόδοσις. Ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι πνεῦμα, συνδεομένη δι' ἐξωτερικῶν, ἀλλὰ στενῶν δεσμῶν μετὰ τοῦ σώματος. Ὅτι τὸ ἀπαύγασμα τῆς ψυχῆς, ὁ νοῦς, διαφέρει τοῦ ἐνστίκτου τῶν ζώων, καὶ ἑπομένως, ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ζῶον. Ὅτι ὑπάρχει Ἓν Αὐθύπαρκτον Ὄν, ἀπείρως τέλειον, πάνσοφον, πανάγαθον, παντοδύναμον, ὁ Θεός, ὅστις ἐδημιούργησε τὸν κόσμον ἐκ τοῦ μηδενός. Ὁ Πανθεϊσμός, ἀποδεικνύεται πονηρὰ καὶ γελοία μορφὴ τοῦ ὑλισμοῦ. Ὁ Σοσιαλισμὸς, συζητεῖται εὐρέως, καὶ φωράται ὅτι εἶναι τέκνον τοῦ Ὑλισμοῦ, ὅτι θεωρεῖ τὴν θρησκείαν ὡς μωρίαν, ἀλλὰ μεταχειρίζεται αὐτὴν ἐναχοῦ, πρὸς εὐκολοτέραν διάδοσίν του μεταξὺ τοῦ λαοῦ, ἵνα ὑποπίλως ἀργότερον τὴν ἐξαλείψῃ.

Τὸ δεύτερον, ἐπιγραφόμενον «Τὸ Μυστήριον τῆς Μακροβιότητος», εἶναι Ἰατροκοινωνικὴ μελέτη, περιγράφουσα τὰς νέας ἰδέας τῆς Διαιτητικῆς: τουτέστι τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀξίαν ἑκάστης τροφῆς εἰς ὡρισμένας θρεπτικὰς Μονάδας· τὸ ἀκριβὲς ποσὸν καὶ τὴν μετὰ λόγου ἐκλογὴν τῶν ἀναγκαίων τροφῶν· τὸν τρόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς λήψεως αὐτῶν, καὶ ἐν γένει τὰς μεθόδους τοῦ διαιτᾶσθαι συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ πολυπλόκου μηχανισμοῦ τοῦ σώματος, ἵνα οὕτω ἡ ἀνάπτυξις αὐτοῦ γένηται τελεία, ἵνα ἀποφεύγωνται αἱ ἐπικίνδυνοι δυσκρασίαι καὶ αἱ νόσοι, καὶ ἵνα ἐπιβραδύνηται τὸ γῆρας· ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἵνα ζήσῃ τις, ἔτη μακρά, «ἐν σώματι ὑγιεῖ».

Αἱ γνώσεις αὗται, νεωστὶ διαδοθεῖσαι ἐν Εὐρώπῃ, εἶναι πολύτιμοι, διότι δι' αὐτῶν καθορίζεται ἀκριβῶς: Πῶς νὰ τρέφωνται τὰ νεογνά, οἱ παῖδες, οἱ μαθηταί. Πῶς νὰ διαιτᾶται ὁ τέλειος ἀνήρ, ἡ ἔγκυος γυνή, ἡ θηλάζουσα, ἡ κριτικὴ ἡλικία, ὁ ὑγιὴς γέρων καὶ ὁ ἀρτηριοσκληρωτικός, ὁ ἐργάτης, ὁ ἀργός, ὁ πτωχός, ὁ πλούσιος, ὁ νηστεύων Χριστιανός, Μωαμεθανὸς καὶ Ἰουδαῖος, ὁ ὑγιὴς καὶ ἀσθενής, ὁ πολύσαρκος, ὁ διαβητικός, ὁ δυσπεπτικός, ὁ ρευματιῶν, ὁ ἡπατικός, ὁ νεφριτικός, ὁ φυματιῶν, ὁ νευρασθενής, ὁ τυφώδης, τὰ ἐξ ἐντερίτιδος καὶ ὁ ἀθρεψίας πάσχοντα νεογνά. Δι' ἕκαστον τούτων, δίδεται περιγραφὴ καὶ αἰτιολογία

τῶν διαιτητικῶν ἐνδείξεων, καὶ ἐπισυνάπτεται ἰδιαίτερος δι' ἕκαστον Κατάλογος τῶν ὡρῶν, τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ποιοῦ τῶν ἁρμοδίων αὐτῷ φαγητῶν καὶ ποτῶν, μετὰ τοῦ ἀντιστοίχου αὐτῶν εἰς θρεπτικὰς Μονάδας.

Ἐν τῷ μεταξὺ, παρενείρονται ὑγιειναὶ καὶ κοινωνικαὶ μελέται, περὶ ἀλκοολισμοῦ, κινήσεως καὶ ὕπνου, ἐκλογῆς ὕδατος, ἀέρος, καὶ δωματίου, ἐκλογῆς τροφοῦ καὶ γάλακτος, περὶ λαϊκῶν συσσιτίων, οἰκιακῆς οἰκονομίας, τῆς σπουδαιότητος τῆς γυναικὸς ἐν τῇ κοινωνίᾳ, περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ πολέμου τῶν φαγοκυττάρων καὶ τῶν μικροβίων καὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν σαπροφύτων, πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς διὰ τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν πτωμάτων. Ἐν τῷ περὶ φθίσεως κεφαλαίῳ, παρεισάγεται μακρὰ μελέτη περὶ Σανατορίων καὶ ἀεροθεραπείας· περὶ τῶν πολυτίμων ἰδιοτήτων τοῦ **Davos** καὶ τῆς ὁμοιότητος πρὸς αὐτό, τοῦ ἡμετέρου Μετσόβου· περὶ λαϊκῶν φθισατρείων καὶ τῆς ἀσυγγνώστου ἀδιαφορίας ἡμῶν ἀπέναντι τοῦ φοβεροῦ τῆς φυματιώσεως ἐχθροῦ. Ἐν τέλει δέ, προστίθεται παράρτημα, περὶ ἰδιωτικῆς καὶ Δημαρχιακῆς καθαριότητος, περὶ τῆς ἀπολύτου χρησιμότητος τῶν ἀπολυμαντικῶν Κλιβάνων καὶ περὶ τῶν ἁπλῶν μέσων, δι' ὧν δύναταί τις νὰ προφυλάξῃ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους, ἀπὸ τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν, τῶν μικροβίων.

Τὰ δύο βιβλία ὁμοῦ, περιλαμβάνοντα περὶ τὰς 300 σελίδας, ἐτιμήθησαν χάριν εὐκόλου διαδόσεως ἀντὶ 10 γροσίων, πληρωτέων κατὰ προαίρεσιν εἴτε ἅμα τῇ ἐγγραφῇ, εἴτε ἅμα τῇ παραλαβῇ τῶν βιβλίων.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 21 Μαρτίου 1911

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΑΛΑΜΑΓΚΑΣ Ἰατρός

Ε'.- "ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΘΗΣΕΤΑΙ ΩΣ ΑΕΤΟΥ Η ΝΕΟΤΗΣ ΣΟΥ„

ΣΤΕΦ. ΣΑΛΑΜΑΓΚΑ

ΟΛΙΓΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΑΝΑ ΤΗΝ ΕΛΒΕΤΙΑΝ

Ἐξημέρωνεν ἐν Ἰωαννίνοις ἡ 12η Δεκεμβρίου τοῦ 1904. Ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, συνέπιπτε Κυριακήν. Ὁ χειμὼν τοῦ ἔτους ἐκείνου, ἦτο δριμύς. Δὲν εἶχε μέν πέσει ἀκόμη χιών, ἀλλ' ἡ πάχνη, ἦτο τόσον παχεῖα, ὥστε ὅλαι αἱ στέγαι τῆς πόλεώς μας, εἶχον λευκανθῇ τὴν πρωΐαν ἐκείνην. Εἰς ἐπίμετρον, ἐλαφρός, ἀλλὰ ψυχρότατος βορρᾶς, εἶχεν ἀποκρυσταλ-

λώσει τὰ πάντα, ὥστε ἐκρύωνε κανείς, καὶ μόνον ἐκ τοῦ παραθύρου βλέπων πρὸς τὰ ἔξω. Οἱ κώδωνες(22) τῶν ναῶν, μὲ ἀφύπνισαν ἀπὸ γλυκέος πρωϊνοῦ ὕπνου, ὑπενθυμίσαντές με ὅτι ὤφειλον νὰ ἐγερθῶ.

Εἶχον δώσει τὸν λόγον μου, νὰ συνοδεύσω εἰς τὴν Ἑλβετίαν στενὸν μου φίλον, πάσχοντα σοβαρῶς·(23) καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, συνησθάνθην κατὰ βάθος, τὸ μέγεθος τοῦ βάρους, ὅπερ οἰκειοθελῶς ἀνέλαβον, εἴτε ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ φανῶ χρήσιμος εἰς ἕνα καλὸν φίλον κατὰ τὰς πικροτέρας ἡμέρας τοῦ βίου του, εἴτε ὑπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς περιεργείας, ὅπως μελετήσω ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν θαυματουργὸν τόπον, περὶ οὗ τόσον πολλὰ εἶχον ἀναγνώσει καὶ ἀκούσει. Ἐσκεπτόμην ἤδη τὰς δυσκολίας, τόσον μακρυνοῦ ταξειδίου ἐν τοιαύτῃ ἐποχῇ καὶ μετὰ συνοδείας τόσον ἐπικινδύνου καὶ ἀπελπιστικῆς, καὶ διηρωτων ἐμαυτόν, ἂν ἔπρεπε νὰ ἐκτελέσω τὴν ὑπόσχεσίν μου, ρίπτων τὸν κῦβον, ἢ ν' ἀρνηθῶ, φίλον καὶ περιέργειαν, προτιμῶν τὸν ἥσυχον βίον καὶ μένων ἐντὸς τῆς τροχιᾶς μου, ὁπότε πλαταγήματα ἵππων, ἤχοι κωδωνίσκων καὶ κρότος ὑπόκωφος ἁμάξης, συρομένης ἐπὶ παγετώδους ἐδάφους, διέκοψαν αἰφνιδίως τὰς σκέψεις μου, καὶ μέ ὤθησαν νὰ τιναχθῶ ἀπὸ τῆς κλίνης, πρὶν ἔτι λάβω ὁριστικὴν ἀπόφασιν.

Ὁ ἀσθενής, περιέμενε πλέον ἔξω τῆς θύρας· τὸ καθῆκον μὲ ἐκάλει, καὶ ὤφειλον νὰ σπεύσω. Ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν, ἡτοιμάσθην, παρέλαβον τὴν βαλίτσαν καὶ τὸ κινητόν μου φαρμακεῖον, ἀπεχαιρέτησα τοὺς οἰκείους, καὶ μετὰ τῆς ἠρεμίας, ἣν παρέχει ἡ ἐκτέλεσις ὑψηλοῦ καθήκοντος, ἐρρίφθην ἐντὸς τῆς ἁμάξης, ἥτις ἤρχισεν τὸν δρόμον της.

Δέν ἦτο πλέον νύξ, ἀλλ' οὔτε καὶ ἡμέρα ἀκόμη. Τὰ πέριξ βουνά, ἐστέφοντο ὑπὸ φωτεινοῦ γύρου· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ οὐρανίου θόλου, ἐτρεμόσβυνον ἔτι ὀλίγα ἄστρα, ὡς ἐκπνέοντες λύχνοι φωταγωγηθέντος μεγάρου. Πέριξ ἡμῶν, οὐδαμοῦ ἐφαίνετο ὕπαρξις ζῶσα· μόνον δὲ τὰ πλαταγήματα τῶν ἵππων, καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ των κρεμάμενοι κωδωνίσκοι, διέκοπτον τὴν βαθεῖαν καὶ συγκινητικήν ἐκείνην σιγήν.

Ἐκ τοῦ θαμβοῦ παραθύρου, ἐθεώμην τὴν ἤρεμον μεγαλο-

22.—Ὁ ἀφηγητὴς ἐδῶ, προφανῶς ἐννοεῖ τὰ σήμαντρα· καμπάνες, δέν ἐπιτρεπόνταν τότε νὰ κρούωνται.

23.—Τὸ διδάσκαλο Δούκα, ὅπως θυμᾶμαι.. Σέ σοβαρὸ μ' ὅλα ταῦτα, βαθμό, ἀσθενοῦσε ἐπίσης κι' ὁ συγγραφέας.

πρέπειαν τῆς φύσεως· καὶ ὡσανεὶ σεβόμενος τὴν γενικὴν ἠρεμίαν, ἐπροτίμων νὰ ρεμβάζω ἐν ἀπολύτῳ σιγῇ, καὶ μόνον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς ἐπέτρεπον νὰ πλανῶνται, ἐπὶ τοῦ καθ' ἑκάστην στιγμὴν ἐναλλάσσοντος μορφάς στερεώματος. Ὁλόκληρος ἡ ὕπαρξίς μου, ἐπὶ πολλὴν ὥραν, περιωρίσθη εἰς τὸ θεσπέσιον πανόραμα· καὶ μόνον βαθεῖς τινες καὶ ἀόριστοι στοχασμοὶ διέτρεχον τὸν ἐγκέφαλόν μου, ζητοῦντες νὰ εὕρωσι σημεῖα ὁμοιότητος, τοῦ ἐκπνέοντος λύχνου, τῶν τρεμοσβυνομένων ἄστρων καὶ τοῦ ἀσθενοῦς φίλου, ὅν συνώδευον.

Ἐπὶ δύο ὥρας ὡδεύομεν τοιουτοτρόπως· διήλθομεν τὴν πρὸ τῆς πόλεως πεδιάδα, ἀνήλθομεν τὴν ἱστορικὴν Κανέταν, καὶ ἠρχίσαμεν κατεβαίνοντες αὐτήν, ὁπότε ἀκτὶς ἡλίου ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ παραθύρου τῆς ἁμάξης καὶ ἔθηκε τέρμα εἰς τὸν γλυκύπικρον ρεμβασμόν μου.

Ἐξέβαλον στεναγμόν, ἀνακουφίσεως μὲν δι' ἐμαυτόν, διότι ἐξημέρωσε, ἀλλὰ καὶ εὐσπλαχνίας διὰ τὸν ἀσθενῆ, διὰ τὸν ὁποῖον ὑπέθετον, ὅτι ἐστοίχιζε πολὺ ἕκαστον ἐξημέρωμα, ἀφοῦ εὑρίσκετο τόσον πλησίον τοῦ τάφου, καὶ ἀνεκάθησα, στραφεὶς ἐν ταὐτῷ πρὸς τὸν φίλον, μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ διακόψω πλέον τὴν σιγήν καὶ ν' ἀρχίσω τὴν παράταξιν τῶν συνήθων ἐπιχειρημάτων, ὅπως ἐνθαρρύνω καὶ ἀνακουφίσω αὐτόν.

Ἀλλὰ τὸ πρῶτον ριφθὲν βλέμμα μου, ἐσταμάτησεν ὄπισθεν τῶν χειλέων μου τὴν πρώτην ἑτοιμασθεῖσαν προσφώνησίν μου. Παρὰ τὸ πλευρόν μου, δὲν εἶχον, εἰ μὴ ἕν πτῶμα...

Ἠγέρθην, ὅπως εἰδοποιήσω τὸν ἁμαξηλάτην νὰ σταθῇ, ἵνα μοὶ δώσῃ τὴν συνδρομήν του διὰ πᾶσαν ἐνδεικνυομένην προσπάθειαν ὅπως ἐπαναφέρωμεν τὸν ἀτυχῆ φίλον εἰς τὴν ζωήν, ἀλλὰ πρὸ τούτου, ἔψαυσα τὸν σφυγμὸν τοῦ νεκροφανοῦς· καὶ ἀνεγείρας ὀλίγον τὴν κεφαλήν του, ἐπρόφερα ἰσχυρῶς τὸ ὄνομά του.

Βαθὺς στεναγμός ἀνήγειρε τὸ στῆθος του· οἱ ἐσβεσμένοι ὀφθαλμοί του, ἀνέλαμψαν, ὁ ἐξαφανισθεὶς σφυγμός του ἐπανῆλθε, μεδίαμα γλυκὺ συνέσπασεν ἐπ' ὀλίγον τὰ χείλη του, καὶ μετὰ φωνῆς ἰσχυροτέρας ἢ ὅσην ἐπρόδιδεν ἡ θέσις του, μοὶ εἶπεν:

—«Ἀνακαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου».

Καὶ πρὶν ἔτι σκεφθῶ ἢ εἴπω τι, ἀνεκάθησεν, ἔσφιγξε τὴν χεῖρα μου καὶ μετὰ τόνου προδίδοντος, τελείαν πεποίθησιν εἰς

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τὰς σκέψεις του, μοὶ διηγήθη ἕν θαυμάσιον ὅραμα, ὅπερ ὀλίγον πρὸ τῆς ἀφυπνίσεώς του εἶδε:

Χορὸς ἀγγέλων ἐν μελῳδίᾳ ἀνεκφράστου γλυκύτητος, ἀνήρχετο καὶ κατήρχετο ἐνώπιόν του, φωνὴ δὲ, ἀορίστου προελεύσεως, ἐψιθύρισεν αὐτῷ τὸν στίχον τοῦ ψαλμωδοῦ: «Τὸν ἐμπιπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν σου, ἀνακαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου».

—Χθές, μοὶ εἶπε, μετέλαβον τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων· ἀπὸ ἑξαμήνου πάσχω, καὶ ἡ νόσος μου εἶναι ἀνίατος. Τὸ ἥμισυ τοῦ σώματός μου, ἐτάκη· καὶ τὸ βαμβάκι, ταχέως θὰ τεθῇ ἐπὶ τῶν ὠχρῶν μου χειλέων.

Δὲν ἐξεπλήρωσα ὅμως οὐδ' ἐλάχιστον τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς προορισμοῦ μου: Ἡ ἄπορος οἰκογένειά μου, θὰ αἰσθανθῇ βαθὺν τὸν σάλον τοῦ ἀποχωρισμοῦ μου. Ἐζήτησα παρὰ τοῦ Θεοῦ, δεκαετῆ(24) τοὐλάχιστον ἀναβολήν τοῦ πικροῦ ποτηρίου, ὑποσχεθεὶς Αὐτῷ ὅτι θ' ἀφιερώσω τὰς ἡμέρας μου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἁγίου Του ὀνόματος: «Διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδούς σου καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσι». Εἴκοσι τέσσαρες ἀκριβῶς παρῆλθον ὧραι ἀπὸ τῆς προσευχῆς μου ταύτης, καὶ ὁ Κύριος ἐν ὁράματι μοὶ ἀπαντᾷ: «Τὸν ἐμπιμπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπυθυμίαν σου, ἀνακαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου».

Οἱ ὀφθαλμοί του, ἔλαβον ἤδη ζωηροτάτην ἔκφρασιν καὶ ἐνῷ ἐζήτει νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνήν του, ἵνα μετ' ἐμφάσεως μοὶ εἴπῃ θετικώτερόν τι, σφοδρός βήξ τὸν ἀπέπνιξεν, οἱ ὀφθαλμοί του ἐξοιδήθησαν, τὸ πρόσωπόν του ἐκυανώθη, ὁ σφυγμός του, ὃν ἔτι ἔψαυον, ἐπεταχύνθη ὑπερμέτρως, καὶ τεμάχιον αἵματος ἀπεσπάσθη ἐκ τοῦ στόματός του· εἶτα, διὰ μιᾶς ἐλευκάνθη, ἐψύχη καὶ ἐσωριάσθη ὡς ὄγκος ἀδρανής πρὸ τῶν ποδῶν μου.

Ἤνοιξα αὐθωρεὶ τὴν θύραν, ἐκάλεσα τὸν ἁμαξηλάτην, ἐξήγαγον τῇ βοηθείᾳ του αὐτὸν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ πάραυτα ἐχορήγησα αὐτῷ δι' ὑποδορείων ἐνέσεων, ἀρκετὴν ποσότητα καμιφορούχου ἐλαίου καὶ αἰθέρος.

Τὸ ψῦχος, ἦτο ἀκόμη δριμύ, ἀλλ' ὁ διαυγέστατος ἥλιος, ἔπιπτεν ἤδη ἀφθόνως ἐφ' ἡμῶν. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν δὲ τόσων εὐεργετικῶν παραγόντων, συνῆλθε καὶ πάλιν ὁ τρεμοσβύνων σύντροφος καὶ τὰ χείλη του, τρέμοντα ἤρχισαν καὶ πάλιν τὴν

24.—Ὁ συνοδευόμενος πέθανε στὸ **Davos.** Θεραπεύτηκε ὅμως ὁ συνοδεύων, «ἀνακαινισθείσης ὡς ἀετοῦ τῆς νεότητός του, σωματικά, ἄλλα κυρίως ψυχικά, χορηγηθείσης τῆς δεκαετοῦς ἀναβολῆς.

αὐτήν ἐτῳδόν: «Ἀνακαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου».

—Ἀγαπητέ, προσέθηκε καὶ πάλιν μειδιῶν καὶ ξηρῶς συγνοβήχων, μὴ φοβεῖσαι πλέον δι' ἐμέ· ἐσώθην. Σημείωσον ἀκριβῶς τὰ ἐπιτελούμενα καὶ λεγόμενα σήμερον, καὶ ὅταν τὰ ἴδῃς ἐκπληρούμενα, τότε, ἂν θέλῃς, φρόντισον νὰ τὰ διαδώσῃς· διότι ὑπάρχει ἄνωθεν πάντων, εἷς Παντοδύναμος καὶ Πολυεύσπλαγχνος Θεός. Προσηυχήθην, εἰσηκούσθην, ἐσώθην.(24)

Τόσον ραγδαῖα καὶ τρομακτικά γεγονότα, τόσον αἰφνιδίως καὶ ἀστραπιαίως ἐπακολουθήσαντα, κατόπιν ἑνός, τόσον γλυκέος καὶ ἠρέμου ρεμβασμοῦ ἐπὶ τοῦ μυστηριώδους τῆς πρωΐας ἐκείνης λυκαυγοῦς, συνεκλόνισαν βαθέως τὴν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης, ἐν νωθρᾷ ἡμιεγρηγόρσει διατελοῦσαν φαντασίαν μου.

Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν δὲ τοῦ πρωϊνοῦ ψύχους, ρῖγος ἰσχυρόν διέδραμε ὅλον μου τὸ σῶμα· καὶ ἀφήσας κατὰ μέρος τὸν παραληροῦντα ψυχορραγῆ, ἤρχισα νὰ καταλαμβάνωμαι ὑπὸ ἀνησυχίας διὰ τὴν ἰδίαν μου ζωήν καὶ νὰ ἐγκολπῶμαι τὴν ἰδέαν, ὅτι τὸ ταξείδιον ἐκεῖνο, θὰ ἦτο ἴσως μοιραῖον δι' ἀμφοτέρων τὰς οἰκογενείας. Ἐν τῷ τρομακτικῷ δὲ ἐκείνῳ προαισθήματι εὑρεθείς, ἀναμέτρησα τὸ παρελθόν μου, συνέκρινα τὰς θρησκευτικάς μου πεποιθήσεις πρὸς τὰς τοῦ ἑτοιμοθανάτου φίλου μου καὶ ἔστην φρικωδῶς ἐκπεπληγμένος!

Ὁ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ἀπελπισμένος, ἀπεδήμει πλήρης ἐλπίδων διὰ τὴν αἰωνιότητα, καὶ μετὰ βεβαιότητος ἔσωζε τὴν ψυχήν του. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἐπιστήμης, ὁ τέως ἐν ἀνθηρᾷ ὑγείᾳ διατελῶν, ἔφευγον ἴσως ἀπροόπτως καὶ αἰφνιδίως, ἐν πλήρει ἀπελπισίᾳ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐλπίδος διὰ μέλλουσαν ζωήν.

Ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ζήσας μακρὰν τῶν ἐθίμων τῆς γενετείρας καὶ τῶν περιορισμῶν τῆς οἰκογενειακῆς ἑστίας, ἐν τῷ μέσῳ φίλων τῆς νεότητος καὶ περιβάλλοντος προσκεκολλημένου εἰς τὴν ὕλην, ἀναγινώσκων δὲ κατὰ προτίμησιν τὰ νεωτεριστικὰ βιβλία, ὧν αἱ θεωρίαι, ἦσαν μᾶλλον σύμφωνοι πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νεότητος, εἶχον ἤδη λησμονήσει πᾶν ὅ,τι παιδιόθεν εἶχον διδαχθῇ καὶ συνειθίσει περὶ θρησκείας, Θεοῦ καὶ ψυχῆς· ἢ μᾶλλον, ἐπιμόνως ἐζήτουν νὰ λησμονήσω αὐτά, ἐντρεπόμενος καὶ ἐλεεινολογῶν ἐμαυτὸν, διότι εἶχον κυριευθῇ ἄλλοτε ὑπὸ τῶν προλήψεων τοῦ ἀμαθοῦς ὄχλου καὶ ὑπερηφανευόμενος, διότι εἶχον εὐτυχήσει ἤδη νὰ ὑψωθῶ ἐπὶ ἐπιπέδου τόσον ἀπηλλαγμένου ἀπὸ τῶν γελοίων θρησκευτικῶν μύθων.

Ὁσάκις ἤκουον τοὺς πρωϊνοὺς κώδωνας τῶν Ἐκκλησιῶν, μία χαρὰ, διὰ τὴν ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς μωρίας ἀπολύτρωσίν μου, μία ὑπερηφάνεια διὰ τὴν ὑπεράνω αὐτῶν ἀνύψωσίν μου, εἷς οἶκτος διὰ τοὺς δυστυχεῖς αἰχμαλώτους τῶν καλογήρων, τοιαῦτα αἰσθήματα διηγείροντο συνεχῶς ἐντός μου. Προσευχή, ἐκκλησιασμός, ἐξομολόγησις, μετάληψις, ἦσαν δι' ἐμέ εὐφυεῖς ἐφευρέσεις ὀλίγων εὐφυῶν ρασοφόρων, δι' ὧν οὗτοι εἶχον κατορθώσει, ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας, νὰ περισφίξωσι τὴν ἀνθρωπότητα, ὡς διὰ μαγείας, καὶ νὰ θέσωσιν αὐτὴν ὑπὸ τὴν πτέρναν των, ἀπομακρύνοντες αὐτὴν ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαθῶν τῆς Γῆς, διὰ τῆς ἀναγγελίας ἀοράτων μυστηρίων.

Καὶ εἶχον μὲν ἤδη λάβει πρὸ πολλοῦ μερικὰ αὐστηρὰ διδάγματα, ὧν, ἡ ἀνωτέρα προέλευσις, δὲν εἶχε διαφύγει τὴν προσοχήν μου· κατὰ δὲ τὴν πολυετῆ ἰατρικήν μου ἐξάσκησιν, συχνότατα διέβλεπον ἐν τῇ πελατείᾳ, μυστηριώδη τινὰ ἀλληλουχίαν, μεταξὺ ἁμαρτωλοῦ βίου, καὶ ἀσθενειῶν ἢ θανάτων, ὑπερβαίνουσαν τὴν λογικὴν τῆς φυσικῆς ἐξελίξεως καὶ προδίδουσαν τὴν ὕπαρξιν ὀφθαλμοῦ πάνθ' ὁρῶντος· ἡ δὲ προϊοῦσα ἡλικία, ἐπαυξάνουσα τὸ κριτικόν, εἶχεν ἀρχίσει νὰ διασαλεύῃ τὰς ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ ὑλισμοῦ πεποιθήσεις μου, καὶ νὰ μοὶ ὑποδεικνύῃ τὴν ἀνάγκην ἐπανόδου εἰς τὴν πατρῴαν πίστιν· ἀλλ' ἡ ἀγνότης τῆς καρδίας καὶ τῶν ἔργων ἡ ἀπαιτουμένη παρὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἡ ταπείνωσις τοῦ ἐγώ, εἰς ἣν ἔδει νὰ ὑποβληθῶ ἀνομολογῶν τὴν ὕπαρξιν θαυμάτων καὶ μυστηρίων, ἡ ἐγωϊστικὴ ἀνάγκη νὰ διατηρῶ πεποιθήσεις, φαινομενικῶς, ὑψηλοτέρας τῶν τοῦ ὄχλου· ἀφ' ἑτέρου δέ, ἡ οἰκτρὰ κατάστασις τοῦ κατωτέρου κλήρου· ὁ σατραπισμὸς καὶ αἱ παρεκτροπαὶ ἐνίων ἀνωτέρων κληρικῶν, καὶ τόσα ἄλλα, δὲν μὲ ἄφηνον ν' ἀποτινάξω τὸν νέον τῆς ἐλευθερίας δεσμόν, καὶ νὰ περιβληθῶ τὸν ζυγὸν τῆς ὑποταγῆς καὶ τῆς ταπεινώσεως.

Ἐν τοιούτῳ ἐσωτερικῷ σάλῳ εὑρισκόμην, ὅταν ἀνέλαβον νὰ συνοδεύσω τὸν ἀσθενῆ φίλον μου εἰς Ἑλβετίαν. Τὰ ἀλλεπάλληλα γεγονότα τῆς ὁδοιπορίας, μοὶ ἤναψαν νέαν πυρκαϊὰν ἐν τῷ κρανίῳ.

Ὕλη ἢ Θεός; ἐσκεπτόμην ζωηρῶς κατ' ἐμαυτόν.

Ἔβλεπον τὴν ἰσχυρὰν πεποίθησιν τοῦ φίλου μου ἐπὶ ἕνα Θεόν, καὶ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν, ἣν παρεῖχεν αὐτῷ, ἓν τοιοῦτον μέγα στήριγμα· ἀλλ' ἐγνώριζον ἐπιστημονικῶς, ὅτι εἷς πυρετὸς ἰσχυρός καὶ ὁδοιπορικαὶ ἐνοχλήσεις, ἠδύναντο νὰ προκα-

λέσωσι παντὸς εἴδους παραληρήματα, νὰ παραστήσωσιν ὡς πραγματικότητας πᾶσαν ἐπιθυμίαν ἢ φαντασιοπληξίαν, καὶ νὰ δώσωσιν ὁράματα γλυκύτερα τῶν ἰδικῶν του· ἀλλὰ πρὸ τῆς εὐεργετικῆς ἐπιδράσεως, ἣν ἐπὶ ἑνὸς ἑτοιμοθανάτου δύναται νὰ παραγάγῃ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, πρὸ τῆς γλυκείας παρηγορίας, ἣν ἡ πίστις εἰς ἕνα εὔσπλαγχνον Θεὸν, κατορθοῖ νὰ ἐπιχέῃ, καὶ κατὰ τὰς πικροτέρας ἀκόμη στιγμὰς τοῦ βίου, δὲν ἠδυνήθην νὰ μὴ ὁμολογήσω, ὅτι, καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχε μία τοιαύτη ὑψηλὴ θρησκεία, χάριν τῆς ἀνθρωπότητος, ἔπρεπε νὰ ἐπινοηθῇ· καὶ ὅτι, ὁ ζητῶν ν' ἀντικαταστήσῃ, τόσον γλυκείας καὶ παρηγόρους πεποιθήσεις, διὰ τῶν σκληρῶν, ἀπελπιστικῶν, ἀνηθίκων, θεωριῶν τοῦ ὑλισμοῦ, κατ' ἀνάγκην θὰ εἶναι ἄφρων.

Καὶ ἐνεθυμήθην τὸν Δαυΐδ, δηλώσαντα πρὸ χιλιάδων ἐτῶν :—«Εἶπεν ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι Θεός».

Ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν στοχασμῶν μου, εἶχον φθάσει μέχρι τῆς ρήτρας ταύτης τοῦ προφητάνακτος, ὁπότε αἰφνιδίως ὁ ψυχορραγῶν καὶ παραληρῶν φίλος, ἠγέρθη μόνος, μὲ ἐκράτησεν ἐκ τῆς χειρός, μὲ ἐθώπευσεν ἐπὶ τοῦ τραχήλου, καὶ ἀναβὰς ἡσύχως εἰς τὴν ἅμαξαν, μὲ προσεκάλεσεν ἵνα προχωρήσωμεν, καὶ ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ.

Ἡ καθ' ὅλον τὸ ὑπόλοιπον ταξείδιον ἀντοχή του καὶ ἡ ὑπέρ τῆς σωτηρίας του πεποίθησις, ὑπῆρξαν ἀνώτερα πάσης ἐλπίδος καὶ ἄξια θαυμασμοῦ. Οὐδαμοῦ συγκατένευσε ν' ἀναπαυθῇ, εἰμὴ μόνον ἐπ' ὀλίγον ἐν Κερκύρᾳ, ὅπου ἤνοιξε καὶ προσεκύνησε τὸν Ἅγιον Σπυρίδωνα.

Οὕτω δέ, τὴν Πέμπτην ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἡμέραν, ἀνεπαύθημεν ἐν τῷ **Hôtel Ratia** τῆς ἑλβετικῆς φθισεοπόλεως **Davos** καὶ τὴν ἑπομένην, παρουσιάσθημεν πρὸ τοῦ Δόκτορος **Carl Spengler**

Ξανθὸς καὶ ροδοκόκκινος, εὐφυὴς καὶ χαριτολόγος, ὁ σοφὸς ἐπιστήμων, εἰσήγαγεν ἡμᾶς εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ἐξετάσεως.

Ὅταν ἦλθεν ἡ σειρά μας, ἤρξατο τῆς ἐξετάσεως τοῦ φίλου μου, μονολογῶν ἡσύχως: —Σφυγμὸς ἐλεεινός...δέρμα κυανωτικόν...ἀπίσχνανσις μεγίστη... θερμοκρασία 40 βαθ.... δύσπνοια ἰσχυρά.... πνευμονικὴ προσβολὴ προχωρημένη...Διατὶ τόσο ἀργὰ ἔρχεσθε, φίλοι;

Ἐμάσησα ὀλίγας δικαιολογίας διὰ τὴν βραδύτητα, εἶπον ὅτι ὁ ἀσθενὴς παρουσιάζει τοιαύτην κατάστασιν, ἕνεκα τῆς πενθημέρου ἀδιακόπου ὁδοιπορίας, καὶ ἐτόνισα ὅτι, τὸ ἠθικόν του

σθένος, ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῶν ἐπιστημονικῶν τοῦ Δόκτορος φώτων καὶ τοῦ εὐεργετικοῦ τῆς Ἑλβετίας κλίματος, ἴσως ἐπεφύλασσον αὐτῷ ὀλίγας ἐλπίδας σωτηρίας. Ὁ καθηγητὴς ἔρριψεν ἓν τελευταῖον βλέμμα ἐπ' αὐτοῦ, ἔκαμεν μορφασμόν τινα δυσπιστίας καὶ λαβὼν χάρτην ἔγραψε: «Ἀκινησία ἀπόλυτος, ἡσυχία πνεύματος, ἄφθονος τροφή, καταπότια **Sanguinal** Σανατόριον **Alexanderhaus** ἐνέσεις φυματίνης **Spengler**»

Τὸ **Davos** εἶναι πολίχνη τῆς Β.Δ. Ἑλβετίας, κειμένη ἐπὶ τῶν Ραιτικῶν Ἄλπεων, εἰς ὕψος 1560 μέτρων· εἶναι διῃρημένον εἰς τρεῖς μεγάλους συνοικισμούς, ὧν κεντρικώτερος εἶναι τὸ **Davosplatz** Ἀφανὴς καὶ πτωχοτάτη κώμη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ἐγένετο σήμερον τὸ προσκύνημα μυριάδων ἀπελπισμένων, οἵτινες εὑρίσκουσιν ἐν αὐτῷ τὴν ὑγείαν των, ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν. Ἐπὶ ἑπτάμηνον κεκαλυμμένον ὑπὸ παχυτάτου καὶ στερεοῦ στρώματος χιόνος, κατέχει κατὰ τὸν χειμῶνα, πάντας τοὺς ὅρους πρὸς ἀποξήρανσιν πάσης πνευμονικῆς πληγῆς, διὰ τῆς ξηροτάτης, διαυγεστάτης, ψυχροτάτης, ἐλαφροτάτης καὶ ἀρωματικῆς ἀτμοσφαίρας του.

Ὁδηγῶν τὸν ἀσθενῆ μου εἰς **Davos** ἐν μέσῳ δριμυτάτου χειμῶνος, διῆλθον διὰ πάγων, χιόνων, χιονοστροβίλων καὶ ἀτμοσφαίρας παγετώδους ψύχους 20 - 30 βαθ. κάτω τοῦ μηδενός, πανταχοῦ συναντῶν τὸν λευκὸν πέπλον καὶ τὴν παγερὰν ἔρημίαν. Διαμείνας δὲ ἐπὶ δύο ἑβδομάδας παρὰ τῷ φίλῳ μου, δὲν εἶδον ἐκεῖ, εἰμὴ σκελετώδεις ἀσθενεῖς, ὠχροτάτους, κυφούς, ἀσθμαίνοντας, συνεχῶς βήχοντας, μὲ τὴν ἀπελπισίαν εἰς τὰ χείλη καὶ τὸν οἶκτον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Μόνον δὲ οἱ πρὸ πολλοῦ θεραπευθέντες, καὶ ὁριστικῶς ἐκεῖ ἐγκαταστάντες ροδοκόκκινοι καὶ στρογγύλοι ξένοι, οἱ διευθύνοντες, πάντα σχεδόν τὰ ἐκεῖ καταστήματα, καὶ οἱ σφριγῶντες ὀλίγοι ἰθαγενεῖς καὶ ὀλίγοι περιηγηταί, οἱ παίζοντες μὲ τὸ ψῦχος, τοὺς χιονοστροβίλους καὶ τὸν πάγον, ὡς παῖδες μὲ τὴν χλόην καὶ τὰ ἄνθη τοῦ Μαΐου, ἀποτελοῦσι τὴν μόνην παρήγορον ὄψιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν 6-8 χιλιάδων λιποτακτῶν νεκροταφείου, τῶν διασκορπιζόντων πανταχοῦ τὴν φρίκην καὶ τὴν ὀδύνην.

Ἀπέναντι ὅμως ὅλων τούτων τῶν εἰδεχθῶν εἰδώλων τῆς παγερᾶς φύσεως καὶ τῶν φιλοξενουμένων σκελετῶν, ὁ ἀνθρώπινος πολιτισμός, ἔθηκε τόσα μέσα εὐμαρίας καὶ ἐξευγενισμοῦ, ὥστε ἐξιππάζεταί τις συναντῶν ἐν τῷ μέσῳ ἀγρίας καὶ παγωμένης ὀροσειρᾶς, ἀριστοκρατικὰς συνοικίας τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων μεγαλοπόλεων. Ὁ δι' ἠλεκτρισμοῦ φωτισμός, ἡ δι' ἀτμο-

σωλήνων κεντρικὴ θέρμανσις, αἱ θαυμάσιαι στοαὶ τῆς ἀεροθεραπείας, αἱ ἐξ ἀριστοτεχνῶν μουσικαὶ ὀρχῆστραι, αἱ ἐκλεκταὶ θεατρικαὶ παραστάσεις καὶ ἡ ποικιλία τῆς μαγειρικῆς, καθιστῶσι τὸν βίον, τόσον τερπνόν καὶ γλυκύν, ὥστε δυσκόλως συγκατατίθεταί τις ν' ἀφήσῃ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος τὸ **Davos** μεθ' ὅλην τὴν ἀγριότητα τῆς φύσεως καὶ τὰς χιλιάδας τῶν ἐπικινδύνων ἀσθενῶν, οὓς βλέπει πανταχοῦ, ὡς φάσματα τοῦ Ἅδου.

Πάντα τὰ ἄνθη τοῦ κόσμου, εὑρίσκονται ἐκεῖ ἀνοικτὰ ἐν θερμοκηπείοις, καὶ διὰ μικρᾶς δαπάνης, πωλοῦνται ἀνθοδέσμαι θαυμάσιαι· αἱ ὀπῶραι καὶ τὰ λαχανοειδῆ παντὸς τόπου καὶ πάσης ἐποχῆς, προσφέρονται νωπότατα ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τόσης ἀντιθέσεως περιβάλλοντος καὶ περιεχομένου, φιλοξενοῦντος καὶ φιλοξενουμένου, νέα πνευματικὴ καταιγὶς μοὶ προητοιμάζετο. Ἐν τοσαύτῃ συρροῇ ξένων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλουσίων καὶ δὴ ἀσθενῶν, οὐδέν κροῦσμα κλοπῆς, ἀπάτης, ἐκμεταλλεύσεως, ἀνηθικότητος ἀναφαίνεται. Φυλακαὶ, δὲν ὑπάρχουσι, διότι δὲν ὑπάρχουσι φυλακισμένοι· ἡ ἀστυνομία, ἀραιστάτη, καὶ μόνον δι' ἐπισήμους διατυπώσεις προωρισμένη· τιμιότης ἄκρα καὶ φιλαλήθεια, ἀπὸ τοῦ πλουσιωτάτου μέχρι τοῦ πενιχροτάτου καταστήματος.

Ὁ ἀπωλέσας τι, δὲν ἔχει ἀνάγκην νά φροντίσῃ πολύ· ὑπάρχει ἐν τῷ Δημαρχείῳ προθήκη, ὅπου τὸ εὑρισκόμενον, αὐτοπροαιρέτως, φέρεται καὶ ἐκτίθεται ἀμέσως. Ἐγένετο λογιστικὸν τι λάθος πρὸς ζημίαν τοῦ ἀγοραστοῦ; ἡ διόρθωσις τὸν εὑρίσκει ἐν τῷ δωματίῳ του, καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν ἀντελήφθη οὗτος τοιοῦτόν τι.

Συνεταιρισμοὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι, συντελοῦσιν εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν προϊόντων τοῦ τόπου καὶ εἰς τὴν εὐθηνοτέραν πώλησιν αὐτῶν, μὲ μεγάλα κέρδη διὰ τοὺς μετόχους, οὓς συνδέει ἀπόλυτος ἐμπιστοσύνη καὶ εἰλικρίνεια.

Ταῦτα ἀκούσας καὶ ἰδών, διηρώτησα ἐμαυτόν, μήπως οἱ ἄνθρωποι τῆς ὑψηλῆς Ἑλβετίας, ἥτις ἐπωνομάσθη στέγη τῆς Εὐρώπης, εὑρισκόμενοι πλησιέστερον τοῦ οὐρανοῦ, μετέχουσι μείζονος τελειότητος· ἢ μήπως σοφός τις νομοθέτης κατώρθωσε, δι' ὑπεράνθρωπων νόμων, νὰ φέρῃ τόσον θαυμάσια ἀποτελέσματα.

Ἡ λύσις ὅμως, μοὶ ἐδόθη αὐτομάτως.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἀκριβῶς διελογιζόμην ταῦτα, γλυκυτάτη μελῳδία γυναικείων φωνῶν καὶ ὀργάνου, ἠκούσθη εἰς τὸ βάθος

τῆς ταράτσας, ἐνῷ ἐλαμβάνομεν τὸ ἑσπερινὸν γάλα μετὰ τοῦ φίλου μου.

Ἀνετριχίασα, καὶ ἀσυνειδήτως ἠγέρθην· προὐχώρησα πρὸς τὸ μέρος τῆς μελῳδίας, καὶ διὰ μικροῦ παραθύρου, διέκρινα ἑκατοντάδας ἀνθρώπων, κατανυκτικῶς καθημένων ἐπὶ τῶν θρανίων, καὶ τὸν κήρυκα ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἕτοιμον ν' ἀρχίσῃ τὴν ὁμιλίαν του.

Κήρυγμα καὶ προσευχή, κοινή, τρὶς τῆς ἑβδομάδος· διαρκὴς ἀνάγνωσις τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐν τοῖς καταστήμασιν, ἐν τῷ περιπάτῳ, πανταχοῦ· ἱεροκήρυκες πρώτης δυνάμεως· πατρικὸν ἐνδιαφέροντῶν ἁρμοδίων ὑπέρ τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων τοῦ λαοῦ, ὅλα ταῦτα κατώρθωσαν νὰ θέσωσι τὰ πάντα ὑπὸ τὸ κράτος, τοιαύτης ἁγνῆς εἰλικρινείας καὶ ἀδελφικῆς ἀλληλεγγύης, ὥστε οἱ ἀνθρώπινοι νόμοι, νὰ εἶναι πλέον περιττοὶ δι' ἐκείνας τὰς κοινωνίας.

Ἐξαλίσθην καὶ πάλιν ἐκ τῆς τοιαύτης διαγνώσεως, καὶ ἤρχισα νὰ θεωρῷ τὸν φίλον μου ὡς εὑρισκόμενον ἐγγύτερον τῆς ἀληθείας· εἰς βαθμὸν ὥστε, ἐξήρτησα πλέον τὰς πεποιθήσεις μου, ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς ἀσθενείας του.

Ὑπὸ τὸ κράτος τόσων πρωτοτύπων ἐντυπώσεων, ἀπεχαιρέτησα τὸν φίλον, ὑποχρεωθείς, παρ' αὐτοῦ νὰ ἐπιστρέψω κατὰ τὸν Ἰούνιον, ἵνα τὸν συνοδεύσω εἰς τὴν πατρίδα.

Ἡ κατάστασις ἐν ᾗ ἄφηνον αὐτόν, ἦτο πάντοτε ἀπελπιστική: Πυρετὸς ἰσχυρός, δύσπνοια, ταχυκαρδία, βήξ συνεχής, ἀπόχρεμψις ἀφθονωτάτη· ἱδρῶτες ἄφθονοι, ἀπίσχνανσις μεγίστη (βάρος σώματος 36 χιλιογράμμων). Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ὄρεξις πρὸς φαγητόν, μεγάλη εὐθυμία, πεποίθησις εἰς τὴν θείαν προστασίαν, βεβαιότης διὰ τὴν σωτηρίαν του.

Ὁ Ναπολέων, μετὰ τὴν σχεδίασιν τῆς μάχης τοῦ Βατερλώ, ἔστειλε ταχυδρόμον εἰς Παρισίους, ἵνα ἀναγγείλῃ τὴν νίκην, πρὶν ἔτι ἀρχίσῃ ἡ μάχη. Ἀπαράλλακτος μοὶ ἐφάνη ὁ φίλος μου, ὁμιλῶν περὶ τῆς θεραπείας του.

Ὀλίγαι σταγόνες βροχῆς, συνέτριψαν τὸν μέγαν στρατηλάτην καὶ ἔστειλαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐξορίαν· ὀλίγα δέκατα ἔτι τοῦ θερμομέτρου, ἠδύναντο νὰ ματαιώσωσιν, αὐτοστιγμεί, πάσας τὰς ἐλπίδας τοῦ ὀνειροπόλου φίλου.

Παλαίων λοιπόν ἔτι μεταξύ, μιᾶς λεπτῆς εἰρωνείας, ἣν ἡ θρησκευτική μου ἀδιαφορία μοὶ ἐνέπνεε δι' ἕνα ἑτοιμόρροπον θρησκόληπτον, καὶ ἑνὸς βαθέος δισταγμοῦ, ὃν μοὶ ἐνεβολίαζεν ἀνεπαισθήτως ἡ μεγάλη του πεποίθησις εἰς τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς Θεοῦ,

ἐπέβην τοῦ πρωϊνοῦ τραίνου καὶ ἀνεχώρησα, δοὺς αὐτῷ τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν.

Ὁ Μάϊος, ἀνέτειλεν, ὑπέρ ποτε γλυκὺς τὸ ἔτος ἐκεῖνο.

Παρὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ φίλου μου, ἐπληροφορήθην ὅτι ἡ κατάστασίς του, ὁσημέραι, ἐβελτιοῦτο· ἀλλὰ καὶ ἡ δική μου θρησκευτικὴ ἀσθένεια, δὲν ἔμεινε στάσιμος. Τὰ γεγονότα τῆς δοκιμασίας ἐκείνης, καὶ ἰδίᾳ ἡ ἐπίδρασις τοῦ Εὐαγγελίου ἐπὶ τῶν ἑλβετικῶν κοινωνιῶν, δὲν ἐξηλείφοντο ἀπὸ τῆς μνήμης μου· καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφήν μου, ἐπεδόθην εἰς συγκριτικὰς μελέτας, ἵνα εὕρω μίαν λ'σιν τοῦ μεγάλου αἰνίγματος.

—Ὕλη ἦ Θεός;

Ἑκάστη νέα εἴδησις περὶ βελτιώσεως τῆς ὑγείας τοῦ φίλου μου, ἐπέθετε καὶ μίαν βεβαιότητα ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν ἀμφιβολιῶν μου, καὶ μίαν ἀμφιβολίαν ἐπὶ τῶν ὑλιστικῶν μου πεποιθήσεων. Εἶχον δὲ ἀρχίσει νὰ σκέπτωμαι περὶ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ νέου μου ταξειδίου, ὁπότε ἐσπέραν τινά, κατὰ τὸν περίπατον, μοὶ ἐδόθη ἐπιστολή σκληρὰ καὶ βαρυτέρα τοῦ συνήθους, μέ σφραγῖδα προελεύσεως «**Davosplatz**»

Ἤνοιξα γοργῶς αὐτήν, καὶ τὶ εἶδον; Εἰκόνα παχυσάρκου ἀνθρώπου, καὶ κάτωθεν αὐτῆς, τὴν ἀφιέρωσιν, μὲ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ φίλου, καὶ ἐπιστολὴν προσκαλοῦσάν με εἰς Ἑλβετίαν.

Ἐνεθυμήθην τὰ συμβάντα τῆς ἁμάξης.

Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἐνεφανίσθη ὁ ἐν τῇ ἁμάξῃ σταυροκοπούμενος σκελετός· τὰ ὠτά μου, ἀναπαρήγαγον τὴν φράσιν του: «Ἀναζαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου», καὶ...ἀσυνειδήτως πλέον, ἤγειρα τὴν δεξιάν, καὶ ἔκαμα ὅ,τι ἀπὸ δεκαετίας δὲν εἶχον κάμει....

—Τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ.

Εἶχον ἤδη ὑποστῆ τελείαν ἀνακαίνισιν.

Δεκαπέντε ἡμέρας μετὰ τὴν λῆψιν τῆς εἰκόνος καὶ τοῦ προσκλητηρίου. περὶ τὰς ἀρχάς Ἰουνίου, ἐπάτησα καὶ πάλιν τὸ ἑλβετικὸν ἔδαφος.

Πλὴν, ὁποία ἔκπληξις, μὲ κατέλαβεν, ὅταν τὸ τραῖνον ἐστάθη ἐν τῷ μέσῳ χλοερᾶς πεδιάδος, καὶ ὁ σιδηροδρομικὸς ὑπάλληλος ἐφώναξε: **Davos Platz.**

Ἐπήδησα ἀπὸ τοῦ τραίνου, ἔρριψα ἓν ταχὺ βλέμμα πέριξ μου, καὶ μὴ ἀναγνωρίζων οὐδέν, ἔσπευσα πρὸς τὸν σταθμόν, ἀμφιβάλλων· εἶδον ὅμως μακρόθεν τὴν ἐπιγραφήν, καὶ ἐπείσθην.

Ἡ ἀγρία καὶ παγετώδης πολίχνη, εἶχε μεταβληθῆ εἰς μαγευτικώτατον πανόραμα.

Ἡ διαφόρων πρασίνων ἀποχρώσεων ζωηροτάτη χλωρίς, μετὰ τῶν πέριξ μεγαλοπρεπῶν πευκώνων· ἡ ὡραιοτάτη λίμνη, μετὰ τοῦ ἀνοικτοῦ γαλανοῦ οὐρανοῦ· τὰ βαθέως κυανᾶ ὄρη, μετὰ τῶν λευκῶν κορυφῶν των, ἐξ ὧν κατήρχοντο, γλυκέως κελαρύζοντες, πολυσχιδεῖς καὶ ἀργυρόχροοι ρύακες, πάντα ταῦτα, συνδυαζόμενα πρὸς τὸ ἡδὺ ἄρωμα τῶν ζωηρῶν ἀνθέων καὶ τῶν κωνοφόρων δένδρων, μοὶ ἔδιδον τὴν ἰδέαν θεατρικῆς σκηνῆς, ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ἀλλαγείσης, ἢ ἀφυπνίσεως ἐν μέσῳ παραδείσου, κατόπιν στυγνοῦ καὶ τρομακτικοῦ ὀνείρου.

Δι' ἐμέ τοὐλάχιστον, τοιαύτη τις ὑπῆρξεν ἡ ἐντύπωσις· μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι, δὲν ἠδυνάμην νὰ συνέλθω ἐκ τῆς ἐκπλήξεως. καὶ νὰ πιστεύσω, ὅτι ἔβλεπον ἦσαν πραγματικά.

Ἐπὶ τῶν ὁδῶν, συνήντων πλῆθος νέων καὶ νεανίδων, στρογγυλῶν, ροδόχρων, γελαστῶν, εὐλυγίστων, ἐπὶ τῶν ὁποίων, ἡ εὐθυμία καὶ τὸ μειδίαμα, ἀπὸ πολλοῦ φυγαδευθέντα, εἶχον ἐπανέλθῃ ζωηρότερα ἢ πρίν.

Νέα φύσις, νέον περιβάλλον, νέος κόσμος, νέα ἀτμόσφαιρα, νέα ζωὴ μὲ νέον περιβάλλον, ἔξωθεν ἀλλὰ καὶ ἔσωθεν, ἠσθανόμην ἤδη τὴν δύναμιν τῆς ἀνακαινίσεώς μου: Νέαι πεποιθήσεις, νέα αἰσθήματα, νέα ἐσωτερικὴ ζωή.

Ἐν τῷ μέσῳ τόσων νέων φαινομένων καὶ τόσου ἐνθουσιασμοῦ, ὅταν συνήντησα πρὸ τοῦ ταχυδρομείου, τὸν ἀγνώριστον πλέον φίλον μου, δὲν κατελήφθην ὑπὸ νέων ἐκπλήξεων· ἀλλ' ἐνδομύχως, ἀναγνωρίζων μεγίστην εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτόν, διὰ τὴν ἐπ' ἐμοῦ ἐν ἀγνοίᾳ του ἐπίδρασίν του, ἐρρίφθην εἰς τὰς ἀγκάλας του. Καὶ ἐνῷ αὐτὸς θριαμβευτικῶς ἀνεφώνει: —«Ἀνακαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου», ἐγώ, ἀσπαζόμενος ἐπανελημμένως, ἄνευ φόβου πλέον, αὐτὸν ἐψιθύρισα:

—«Ἀνακαινισθείς, μὲ ἀνεκαίνισας, φίλε. Σὲ εὐχαριστῶ».

Ἀνελθόντες δὲ ὁμοῦ ἐντὸς πυκνοῦ πευκῶνος, ἐκαθίσαμεν ἐπὶ ξυλίνου ἀνακλίντρου· καὶ ἐνῷ, οἱ μὲν πνεύμονες ἡμῶν ἀνέπνεον τὸν βελούδινον ἐκεῖνον καὶ ἀρωματικὸν ἀέρα, οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν ἀπήλαυον τοῦ πανοράματος τῆς μαγευτικῆς πρασιᾶς, τῆς κάτωθεν πεδιάδος καὶ τῶν βοσκουσῶν ἀγελάδων, τὰ δὲ ὦτα ἡμῶν κατεθέλγοντο ὑπὸ τοῦ γλυκυτάτου κελαρύσματος τῶν ἀργυροειδῶν καταρρακτῶν, τῶν διὰ μέσου τῶν δασῶν κατερχομένων, διεξήλθομεν ἀμφότεροι ἐν ὀλίγοις τὸ σκοτεινὸν καὶ ἄπελπι παρελθόν μας, καὶ κατελήξαμεν, δοξάζοντες τὸν Θεόν· ἐκεῖνος

μέν, διὰ τὴν σωματικήν του σωτηρίαν, ἐγὼ δέ διὰ τὴν πνευματικήν μου ἀνακαίνισιν.

Παρῆλθον ἔκτοτε, ἐννέα σχεδὸν ἔτη· ἐννέα ἔτη προσθέτου ζωῆς διὰ τὸν φίλον μου, ἐννέα ἔτη ἀνακαινίσεως τῶν πεποιθήσεών μου δι' ἐμέ. Ὁσάκις βλέπω τὸν φίλον, ἀκούω βοΐζοντας πρὸ τῶν ὤτων μου τοὺς λόγους του:

--«Σημείωσον τὰ σήμερον λεγόμενα καὶ ἐπιτελούμενα, καὶ ὅταν τὰ ἴδῃς ἐκπληρούμενα, ἂν θέλῃς, φρόντισον τότε νὰ τὰ διαδώσῃς, διότι ὑπάρχει ἄνωθεν πάντων, εἷς Παντοδύναμος καὶ Πολυεύσπλαχνος Θεός».

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 23 Ἰανουαρίου 1912

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΑΛΑΜΑΓΚΑΣ Ἰατρὸς(25)

25.—Ἄλλες γνωστὲς ἐργασίες τοῦ Στέφ. Σαλαμάγκα, εἶναι: **Μετάφραση** (σὲ συνεργασία μὲ κάποιον, Χαρισιάδη, τὸ ἐπώνυμο), ἑνὸς θρησκευτικο-ἐπιστημονικοῦ βιβλίου· (πιθανῶς τοῦ **La Science actuelle mêne é Dieu**), ποὺ κυκλοφόρησε στὰ 1906.—Ἱστορικὸ σημείωμα «ὁ Νεομάρτυς Γεώργιος, ὁ ἐξ Ἰωαννίνων», δημοσιευμένο στὸ Λεύκωμα «Ἠπειρ. Ψυχὴ», Γιάννινα 1913, σελ. 60 καὶ ἑπ. —Διασκευὴ ἀντίστοιχης ἐργασίας, ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ **Alphonse Karr, «Une poignée des veritès»**, δημοσιευμένη στὸ ἀμέσως πιὸ πάνω Λεύκωμα, σελ. 163 καὶ ἑπ.—Ἀνέκδοτη δυάδα ἐργασιῶν: α.' «Ἡ φιλοσοφία παρὰ τῷ Λαῷ», μετάφραση ἀπὸ τὰ Γερμανικά, καὶ β.' «Τὸ Μυστήριον τῆς μακροβιότητος», πρωτότυπη ἐργασία διαιτητικῆς ἀγωγῆς, ποὺ ἦταν ἑτοιμη γιὰ ἔκδοση, στὰ 1911.—Διάφοροι λόγοι, φυλλάδια, κ. ἄ.

ΣΤ'.- "...ΧΑΡΙΝ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΜΟΥ...„

Αον

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἠναγκάσθην νὰ δημοσιεύσω ἀπολογίαν τῆς Θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος, ἧς τὸν σκοπὸν ὀλίγοι καλοθεληταὶ ἐφρόντισαν νὰ διαστρέψωσι θολοῦντες τὴν ἀτμόσφαιραν δι' ἀναμίξεως τῶν ἐκλογῶν Καὶ τότε μέν δὲν εἶχον ἔτι δυνηθῇ νὰ εἰσδύσω εἰς τὸ βάθος τῶν διαδόσεων, ἃς ἐνέσπειραν, ἀλλ' ἡ πορεία τῶν πραγμάτων μὲ ἔφερεν ἄχοντα νὰ κατίδω καθαρῶς τὶ ἐσήμαινε τὸ ἐκλογικὸν κάλπον τῆς ἐφευρέσεώς των, καθόσον αὐτοὶ οἱ χθὲς παρουσιασθέντες ὡς δύσπιστοι δῆθεν Θωμάδες, τὴν ἑπομένην ἐνεφανίσθησαν ὡς εἰσαγγελεῖς ζητοῦντες τὴν κεφαλήν μου ἐπὶ πίνακι, καὶ ἀφέντες κατὰ μέρος τὴν Ἀδελφότητα, ἤρξαντο διασπείροντες ψιθύρους τινὰς ἐναντίον μου περὶ ἀρχαίου τινὸς πρακτικοῦ καὶ ἄλλων.

Ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ ζῶμεν ἐν τῷ μέσῳ κοινωνίας λίαν στενῆς, θεωρῶ ἐντελῶς περιττὸν ν' ἀγωνισθῶ ἐναντίον τῶν ὀλίγων αὐτῶν κυρίων καὶ τῶν ἔτι ὀλιγωτέρων ὀργάνων αὐτῶν, διότι πάντες γνωριζόμεθα ἀμοιβαίως ἐν λεπτομερείᾳ· τὶς ὁ χαρακτὴρ ἑκάστου, τὶς ὁ σκοπός, δι' ὃν ἕκαστος ἀγωνίζεται, τὰ μέσα, ἅτινα μεταχειρίζεται, τὸ πρὸς τοὺς πτωχοὺς τῆς πάλεως ἐνδιαφέρον, τὰ ἀποτελέσματα τῆς δράσεως, καὶ ἡ ἐν γένει πρὸς τὸν λαὸν συμπεριφορά, μεταβαλλομένη ἢ μὴ ἐκ τῆς ἐγγύτητος τῶν ἐκλογῶν κλπ. Ἐκ τῶν διαδόσεων λοιπὸν τῶν τοιούτων, οὐδόλως συγκινοῦμαι· καί, ἂν ἐπρόκειτο μόνον περὶ αὐτῶν, θὰ ἐσίγων.

Σέβομαι πρωτίστως τὴν λαϊκὴν γνώμην, ἀλλὰ καὶ τοῦτο, δὲν θὰ μέ ὤθει εὐκόλως ν' ἀπαντήσω, ἵνα μὴ θεωρηθῶ ὡς ψηφοθηρῶν, ἀφ' οὗ αἱ ἐκλογαὶ εἶναι ἐγγύς. Εἶμαι ὅμως ὑπόχρεως νὰ φροντίσω ὑπὲρ τῆς ἄρσεως ἀτιμωτικῶν φημῶν χάριν τοῦ ὀνόματος τῆς οἰκογενείας μου, θεωρῶν ἀδίκημα πρὸς αὐτήν, ἂν δὲν ἐπωφεληθῶ σήμερον τῆς παρουσιαζομένης εὐκαιρίας περὶ τὰς τοῦ βίου δυσμὰς ἄλλως τε εὑρισκόμενος.

Τὸ ψιθυριζόμενον πρακτικὸν φέρει ἀριθμὸν 576· ἐν αὐτῷ περιέχονται αἱ ἑξῆς συκοφαντίαι: 1) ὅτι εἰσήγαγον χωρικὸν τινα εἰς τὸ Νοσοκομεῖον ἐπὶ ἀμοιβῇ· 2) ὅτι ἐζήτησα ἀμοιβὴν διὰ 12 ἐπισκέψεις νόθων, ἐνῷ δέν ἔγραψα συνταγάς δι' αὐτά· 3) ὅτι εὑρέθη μ ί α συνταγὴ φέρουσα τὸ ὄνομα Μαρία Πανταρώτα· 4) ὅτι ε ἷ ς χωρικὸς ἔλαβε φάρμακα ἐκ τῶν Ἐλεῶν, ἐνῷ μέ ἐπλήρωσε 5 γρ., 5) ὅτι ἔλαβόν ποτε ἕ ν φάρμακον ἐκ τῶν Ἐλεῶν, χωρὶς νὰ τὸ πληρώσω! Τὸ πρακτικὸν ἀναφέρει τὰς δικαιολογίας μου, αἵτινες φαίνονται καθαρώτατα, ὅτι εἶναι πλέον ἢ ἀρκεταί·

ἀλλ' εἰς τὸ τέλος, ἀποφασίζεται νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα πρὸ τῆς 'Αντιπροσωπείας. 'Η 'Αντιπροσωπεία ὅμως εὑρίσκει διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 609 πρακτικοῦ στὴν δικαιολογίαν ἀρκοῦσαν καὶ ἐγκρίνει παμψηφεὶ τὴν ἄρσιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 576 πρακτικοῦ».

Δέν ἀμφιβάλλω ὅτι καὶ οἱ τότε ὑπογράψαντες συνάδελφοι, οἵτινες ἔκτοτε θὰ ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ ἐμβαθύνωσι περισσότερον εἰς τὸν χαρακτῆρά μου, θὰ εὑρίσκωσι γελοῖον τὸ πρακτικὸν αὐτό, ἀφ' οὗ καὶ ἔκτοτε, διὰ τῆς ἰδίας των ψήφου τὸ ἀνήρεσαν. 'Αλλὰ μένει πάντοτε ἡ ἀμφιβολία, διατὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν τόσον ἐναντίον μου. Δὲν θεωρῶ ματαιοπονίαν νὰ προσδράμω εἰς μικρὰν ἀνασκοπήν, βιογραφικὴν μὲν φαινομενικῶς, ἀλλὰ κατὰ βάθος λίαν διδακτικήν, διὰ τοὺς θέλοντας ν' ἀναμιχθῶσιν εἰς τὰ Κοινοτικὰ ἐπὶ σκοπῷ βελτιώσεως τῶν κακῶς κειμένων.

Εὐτυχήσας νὰ διορισθῶ ὑπότροφος τῆς πόλεως διὰ μίαν πενταετίαν (1889 - 1894) πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν μου, ἀπήλλαξα αὐτὴν ἐνωρίτερον τῆς ὑποχρεώσεως, κατορθώσας ν' ἀνηγορευθῶ διδάκτωρ εἰς τὸ τέλος τοῦ τετάρτου ἔτους (1893). 'Επανελθὼν δὲ ἐκ Παρισίων, ἐζήτησα, πρὸς ἀπόδοσιν τῶν τροφείων, νὰ ὑπηρετήσω δωρεὰν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Χατζηκώστα, καὶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1897, ἔλαβον διορισμὸν μετ' εὐχαριστηρίων, καὶ ὑπηρέτησα ἐν αὐτῷ μετὰ τοῦ κ. Πισπιρῆ, προσφερθέντος ἐπίσης δωρεάν.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἡ αὐστηρὰ ἐπίβλεψις καὶ ἐγκατάστασις τοῦ διαιτολογίου, ἠλάττωσε τὰ ἔξοδα τοῦ Νοσοκομείου. 'Εν τῷ μεταξὺ, ἠδυνήθην ν' ἀντιληφθῶ τῆς καταστάσεως ἐν ᾗ εὑρίσκοντο πάντα τὰ Κοινοτικὰ ἡμῶν ἱδρύματα, καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν τότε προσεγγιζουσῶν ἐκλογῶν, ἀνέλαβον διὰ τῆς «'Αρμονίας» τῆς Σμύρνης, νά δώσω πιστὴν εἰκόνα τῆς θλιβερᾶς καταστάσεως καὶ νὰ ὑποδείξω τὴν εὐθύνην ἣν οἱ δικαιοῦχοι ὑπεῖχον, μὴ ἀναγνωρίζοντες τὴν δύναμιν τῆς ψήφου αὐτῶν.

'Επὶ ἑξάμηνον παρήλαυνον τὰ ἄρθρα μου ἐν τῇ «'Αρμονίᾳ», δι' ὧν, διεφωτίζοντο μὲν τὰ πνεύματα τῶν ψηφοφόρων, περὶ πικρῶν ἀληθειῶν καὶ περὶ τῆς τηρητέας πορείας πρὸς ἀνόρθωσιν, δι' ἐμαυτὸν ὅμως, ἐκέρδιζον τὴν δυσαρέσκειαν τῶν ἰθυνόντων, ὧν ἐκεντᾶτο καιρίως ἡ φιλοτιμία.

'Εντεῦθεν, αἱ ἐπελθοῦσαι ἐκλογαί, ἀνέδειξαν νέα πρόσωπα, καὶ ἔφερον εἰς φῶς νέας ἰδέας, ὁπόθεν ἐπήγασεν ἡ ἀνέγερσις τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς καὶ τοῦ Νοσοκομείου, ὁ καλλωπισμὸς τῶν 'Εκκλησιῶν καὶ ἡ εὐπρεπεστέρα συντήρησις τῶν φιλανθρωπικῶν 'Ιδρυμάτων, ἀλλὰ συγχρόνως, ἐπρομήθευσα δι' ἐμαυτὸν τὴν ἔχθραν ἀνθρώπων, οὓς ἄλλως ἐξετίμων, διότι ἀνέκαθεν εὑρέθην ἐν τῷ πειρασμῷ νὰ μὴ κρύπτω τὴν ἀλήθειαν χάριν τῶν προσώπων, ἔστω καὶ φίλων ἢ συγγενῶν, θεωρῶν ἐμαυτὸν ὑπεύθυνον διὰ πᾶσαν ἀποκαλυπτομένην παράβασιν.

Αἱ ἐκλογαὶ τοῦ 1900, ἔφερον καὶ ἐμὲ ὡς ἕνα τῶν ἐποπτῶν τοῦ Φαρμακείου καὶ τῶν νόθων. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ μὲν τὰ νόθα, ἔρριψα τότε τὴν ἰδέαν ἑνὸς 'Εκθετοκομείου, καὶ πρὸς τοῦτο συνειργάσθην μετὰ τοῦ κ. Ζαβιτσάνου, διευθύνοντος τότε τὰ ἔκθετα Κων)πόλεως. 'Αλλ' ἡ γνώμη τοῦ κ. Ζαβιτσάνου, ἣν μοὶ ἐδικαιολόγησε καὶ δι' ἐπιστημονικῶν διατρι-

ῶν ἃς μοὶ ἀπέστειλεν, ἦτο ἐναντίον τῆς ἱδρύσεως Ἐκθετοκομείου, ὅπερ ἀπεδείχθη, ὡς φονεῦον μὲν τὰ πλεῖστα νόθα, καταστρέφον δὲ τὸ ἠθικὸν τῶν ὀλίγων ἐπιζώντων· ἀπαιτοῦν δέ, δεκαπλάσια ἔξοδα, καὶ τὴν ἵδρυσιν ἰδιαιτέρου Ὀρφανοτροφείου διὰ τὰ ἡλικιούμενα. Ἐν δὲ τῷ Φαρμακείῳ, καταγράψας λεπτομερῶς τὰ φάρμακα, αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἀποθήκης, ἔθηκα εἰς ἐνέργειαν βιβλίον εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς, ἐνῷ, ἀφ' ἑνὸς μέν, ἐσημείωνον τὴν ἡμέραν καὶ τὸ ποσὸν τῶν φαρμάκων ἅτινα παρέδιδον τῷ Φαρμακοποιῷ ἐκ τῆς ἀποθήκης, ἧς τὴν κλεῖδα ἐκράτουν ἐν τῷ θυλακίῳ μου, ἀφ' ἑτέρου δέ, ἐσημείουν τὸ ποσὸν ἑκάστου φαρμάκου ὅπερ ἐξωδεύετο ἡμερησίως, ἐξάγων τοῦτο ἐκ τῶν συνταγῶν τῆς ἡμέρας, ἃς ἐπὶ δίωρον καθ' ἑσπέραν διϋλιζον.

Οὕτω δέ, καὶ ἡ ἐλαχίστη κατάχρησις ἐγίνετο ἀμέσως ἀντιληπτή. Τὸ τοιοῦτον, περιώρισε, τοὺς ἄλλως εἰθισμένους ὑπαλλήλους, καὶ ἡ δυσαρέσκειά των, ἐξηγεῖ τὰς μωρίας, ἃς ἀναφέρει τὸ πρακτικόν. Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν συναδέλφων, δὲν ἐφρόντισα νὰ καλλιεργήσω καλακευτικὰς σχέσεις. Μετὰ τοῦ Προέδρου καὶ ἑνὸς τῶν ἐφόρων παλλάκις συνεκρούσθην. Κληροδότημά τι, τοῦ θείου μου Δ. Σαλαμάγκα, περὶ οὗ ἡ πόλις ἠδιαφόρει ἐπὶ ἔτη, ἐτίθετο ὑπ' ἐμοῦ συνεχῶς εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, καὶ τοῦτο διέθηκέ τινας ἐναντίον μου.

Τὸ ζήτημα τῆς ἑπταμελοῦς ἐνιαίας Δημογεροντίας, ὡς τὴν ἐζήτει τὸ τμῆμα Ζαγορίου καὶ ὁ Μητροπολίτης, ἐπολεμήθη σφοδρῶς ὑπ' ἐμοῦ καὶ τοῦ κ. Μελᾶ, οἵτινες ἐπεμείναμεν ὑπὲρ τῆς ἑξαμελοῦς καὶ ἐπετύχομεν τὴν ἐξουδένωσιν αὐτοῦ διὰ πρακτικοῦ, ὅπερ ἐχόλωσε λίαν, τὸν καὶ ἄλλοθεν κατ' ἐμοῦ δυσηρεστημένον Μητροπολίτην. Ἐν γένει, ἡ περιφρόνησις τῶν προσώπων χάριν τῆς ἀληθείας, καὶ ἡ ἀπειρία μεθ' ἧς προέβαινον εἰς τὰς εὐλόγους ἀντιδράσεις, ἐδημιούργησαν πέριξ μου δυσάρεστόν τινα ἀτμόσφαιραν ἔχθρας, ἥτις, ἐξ ἐλαχίστης αἰτίας, ἠδύνατο νὰ ἐκραγῇ ἐναντίον μου. Τὸ δὲ σύνθημα ἐδόθη ἐκ τοῦ Προέδρου τῆς Ἀντιπροσωπείας.

Ὑπηρετοῦντες δωρεὰν ἐν τῷ Νοσοκομείῳ μετὰ τοῦ κ. Πιστρῆ, εὑρέθημεν, ἐν τῇ ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ νὰ εἰσαγάγωμεν ἀσθενῆ τινα, παθόντα ἐκ περισφίξεως κήλης ἀπὸ 4 ἡμερῶν καὶ παρουσιάζοντα κοπρανώδεις ἐμέτους καὶ σφιγμὸν νηματοειδῆ. Ἦτο ὁ πρῶτος ἀσθενὴς ὃν εἰσήγομεν ἐπὶ πληρωμῇ, ἀποβλέποντες, πρῶτον, εἰς τὸ ἐπεῖγον τῆς ἀσθενείας, δεύτερον εἰς τὴν οἰκονομικὴν εὐεξίαν τοῦ ἀσθενοῦντος, εἰς ὃν οἱ συγχωριανοὶ δὲν ἔδιδον πιστοποιητικὸν πτωχείας, ἵνα εἰσαχθῇ δωρεάν, καὶ τρίτον ἐπειδὴ ἐγνωρίζομεν ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ Νοσοκομείου, ὅτι πάντες οἱ πρὸ ἡμῶν διευθύνοντες ἰατροί, εἰσῆγον τοιούτους ἐν ἀνάγκῃ, ὅπερ καὶ λογικὸν καὶ φιλάνθρωπον ἦτο· ὅτι δὲ ὁ ἀσθενὴς ἦτο εὔπορος, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τὰ χρήματα ἔλαβε παρὰ τοῦ κ. Γ. Νικολαΐδου, σύρας συνοικήν διὰ διπλάσιον ποσὸν πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις υἱόν του.

Ὁ ἀσθενής, ἐθεραπεύθη δι' ἀνατάξεως· καὶ μετὰ 12 ὥρας, ἀνεχώρησε τοῦ Νοσοκομείου, ἄνευ οὐδεμιᾶς ζημίας αὐτοῦ· ἀλλ' οἱ καιροφυλακτοῦντες, ἐνόμισαν ὅτι εὗρον τὴν εὐκαιρίαν· καὶ προκαλέσαντες τὸν χωρικόν, ἐπίεσαν αὐτὸν νὰ ὑπογράψῃ ἐ ν τ ῇ Μ η τ ρ ο π ό λ ε ι αἴτησιν, δι' ἧς ἐζήτει τὰ χρήματά του ὡς δῆθεν πτωχὸς· ἡ αἴτησις αὕτη, ἐχρησίμευσεν ὡς ἔναυσμα· καὶ τότε ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν οἱ ὑπάλληλοι τοῦ

Φαρμακείου, οἵτινες διεπίστωσαν τὰ φρικώδη γελοῖα· ὑπὸ τὴν μάγουν δὲ ἀτμόσφαιραν, συνετάχθη τὸ πρακτικὸν, παρ' ὅλας τὰς τότε σφοδρὰς διαμαρτυρίας, τῶν πλείστων συναδέλφων, διαβλεπόντων τὸ ἀδίκημα.

Δέν ἐβράδυνεν ὅμως ἡ διάλυσις τῆς παραλόγου ὁμίχλης καὶ οἱ συνάδελφοι, κατιδόντες τὴν ἄδικον καταφοράν, αὐτοὶ ἀφ' ἑαυτῶν συνυπέγραψαν τὴν ἄρσιν τοῦ πρακτικοῦ.

Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι τὸ περίφημον πρακτικόν.

Ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ, ἐλάχιστος λόγος ἐγένετο, διότι π α μ ψ η φ ε ῖ ἀ ρ θ έ ν, δὲν ὑπάρχει πλέον.

Οἱ περὶ τὰ πρόσωπα ὅμως ἐναβρυνόμενοι νὰ διατρίβωσιν, διὰ τῶν πρακτόρων αὐτῶν, διέδωκαν ἐνόχους αἰτιάσεις, καὶ περὶ παγοποιητικῆς τινος μηχανῆς καὶ πλάστιγγός τινος καὶ ἄλλας μωρίας. Τούτων ἕνεκεν ἀναγκάζομαι ἐν ὀλίγοις νὰ δηλώσω ὅτι, τὴν μὲν παγοποιητικὴν μηχανήν, παρήγγειλα διὰ λογαριασμὸν μου, προπληρώσας τὰ χρήματα· ἀλλὰ παρεκάλεσα τὸ κατάστημα, λόγῳ γνωστῶν εὐκολιῶν, νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ κιβωτίου τῶν φαρμάκων, πληρώσας καὶ τὸ ἀναλογοῦν τῶν ἐξόδων: ὅταν δὲ αὕτη ἦλθεν, εὐχαρίστως μοῦ τὴν ἔστειλαν, αὐτοὶ οἱ κατήγοροι. Ἀργότερον, ἐδήλωσα εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, ὅτι τὴν δωρῶ εἰς αὐτό, διὰ πᾶσαν ἀνάγκην· ἀλλ' οἱ ὑπάλληλοι, ἠμέλησαν νὰ παραλάβωσιν αὐτήν. Ἡ δὲ πλάστιγξ, εὐαίσθητος οὖσα, ἐχρησίμευσε διὰ μεγάλην ἀνάγκην τοῦ φαρμακείου, ὁπότε ὁ ἐπιθεωρητὴς, ἔκλεισεν ὅσα φαρμακεῖα δὲν εἶχον εὐαισθήτους πλάστιγγας· τὴν εἶχον ἀγοράσει ἀντὶ 150 γροσίων, εἰς δὲ τὸ Φαρμακεῖον τὴν προσέφερον ἀντὶ 90 μετὰ τοῦ κώδωνος, τῇ προτάσει τῶν συναδέλφων. Ἡ δωρεά, βλέπετε, εἰς μερικὰ στόματα μετατρέπεται εἰς κλοπήν.

Αὕτη εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ πρώτου ὀφφικίου μου.

Εἰργάσθην ἵνα ἀναδείξω τὰ ἐπιτυχόντα πρόσωπα, ἐκθέσας ἐμαυτὸν διὰ τῆς «Ἁρμονίας». Ἔθηκα χεῖρα μεταρρυθμίσεως εἰς τὸ Φαρμακεῖον, τὸ Νοσοκομεῖον, τὰ Νόθα, καὶ ἡ χείρ μου ἀπεκόπη ὑπὸ τῶν φίλων. Ταῦτα εἶναι τὰ δῶρα τῆς πολιτικῆς κονίστρας, ὅσον μικροσκοπικὴ καὶ ἂν εἶναι αὕτη. Τὰ ἔργα, ὅμως μένουσι· καὶ ἡ πρὸς βελτίωσιν ἅμιλλα, ἐξακολουθεῖ, μέ ὀλίγας ταλαντεύσεις ὀπισθοδρομήσεως.

Βον

Φθάσας ἤδη μέχρι τοῦ σημείου τούτου, δὲν θεωρῶ ἄσκοπον νὰ συνεχίσω τὸ ἡμερολόγιόν μου, τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον, παρὰ τὰς ἐκλογάς εὑρισκόμενοι, ὀφείλομεν νὰ διαλευκάνωμεν σημεῖά τινα σκοτεινά, ἅτινα εἶναι ὠφέλιμον νὰ γίνωσι γνωστά.

Ἐν προηγουμένῳ μου φυλλαδίῳ, ἀνέπτυξα τοὺς λόγους οἵτινες μέ ὤθησαν νὰ ζητήσω θέσιν παρὰ τῇ Ἐφοροεπιτροπείᾳ, ἵνα δυνηθῶ νὰ πλησιάσω εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ θρησκευτικοῦ μου προγράμματος.

Ὅταν ὅμως λαμβάνῃ τις μέρος ἐν σωματείῳ οἷον τὸ ἡμέτερον, ἔρχεται εἰς συνάφειαν μὲ πολλὰ καὶ πολλαπλᾶ καθήκοντα, ἐὰν συναισθάνηται τὰ πραγματικὰ καθήκοντα τῆς θέσεώς του, καὶ οὐχὶ μόνον τὰ φαινομενι-

κά. Ὅταν λ.χ. ἐκτίθεταί τις ὡς Ἐπίτροπος ναοῦ τινος, δὲν πρέπει νὰ ᾖχῃ ὑπ' ὄψιν του, ὅτι καθῆκον του μοναδικὸν, εἶναι ἡ καθαριότης τῆς Ἐκκλησίας, ἡ τακτικὴ εἰσπραξις τῶν δίσκων καὶ αἱ ἐπιδιορθώσεις αὐτῆς. Ταῦτα, εἶναι μὲν καθήκοντα ἀπαραίτητα, ἀλλ' ἐν τῇ ἀπλότητί των, ἐπιτυγχάνονται δι' ἁπλῆς ἐπιβλέψεως, ἔστω καὶ διὰ τρίτων προσώπων.

Καθήκοντα ὕψιστα Ἐπιτρόπου, εἶναι ἡ ἐν γένει ἐξύψωσις τῆς Ἐξωτερικῆς λατρείας, ἥτις συγκινεῖ, καθαγιάζει, ἀνυψοῖ τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα, καὶ συμφιλιώνει τὸ πλάσμα πρὸς τὸν Πλάστην αὐτοῦ. Ἡ ἐκλογὴ ἀρίστου προσωπικοῦ, ἡ κανονικὴ ἐξήγησις τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ γενικὴ ἁρμονία, ὁ ἱεραρχικὸς σεβασμός, λικνίζουσιτὸ πνεῦμα τοῦ προσερχομένου, ὅστις, ἐξερχόμενος τοῦ ναοῦ, ἐννοεῖ, ὅτι ἐντός του, ἐγένετο γλυκεῖα τις μεταβολή.

Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν, ἡ θέσις τοῦ Ἐπιτρόπου, ἔχει καὶ ἄλλην, βαρυσήμαντον ἀποστολήν.

Ὅλοι σχεδὸν οἱ Εὐεργέται, τοὺς Ἐπιτρόπους διορίζουσιν ὡς Ἐκτελεστὰς τῶν θελήσεών των· εἰς αὐτοὺς λοιπὸν ἀπόκειται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ δύναμις νὰ διευθύνωσι τὰ πολλαπλᾶ ταμεῖα, καὶ νὰ κανονίζωσι τὰς μεγάλας δυσχερείας, ἅστινας τόσον ἀτονδαῖον ἔργον ἀπαιτεῖ. Νὰ διαθέτωσι τὰ ποσά, συμφώνως πρὸς τὰς διαθήκας, συμφώνως πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν πτωχῶν, συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Κοινωνίας, συμφώνως πρὸς τὰς περιστάσεις. Νὰ ἐπιβλέπωσιν ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς διευθύνσεως τῶν διαφόρων Καταστημάτων· νὰ ἐπιφέρωσι τὰς δυνατὰς βελτιώσεις αὐτῶν· νὰ ἐπιβλέπωσι τὰ ἐκπαιδευτικά, καὶ νὰ συζητῶσιν εἰλικρινῶς καὶ ἀφόβως περὶ παντὸς παρουσιαζομένου ζητήματος, ἀποκαλύπτοντες καὶ ἀποκρούοντες πᾶσαν παρεκτροπήν.

Ἀναγνώσατε τὰς ἀρὰς τῶν τριῶν Πατριαρχῶν ἐν τῇ διαθήκῃ τοῦ ἀειμνήστου Ζώη Καπλάνη, καὶ δύνασθε νὰ λάβητε μικρὰν ἰδέαν τῆς μεγίστης εὐθύνης ἑνὸς Ἐπιτρόπου.

Ἐν ἐπιγνώσει τῆς βαρείας ταύτης εὐθύνης, μετὰ δειλίας ἐδέχθην μίαν τοιαύτην θέσιν, ἐλπίζων εἰς τὴν συναντίληψιν ἰσχυρῶν συναδέλφων. Τὰ παραμεσόντα ὅμως ἐμπόδια, μὲ ἔθηκαν εἰς ἀτομαχίαν· καὶ ὅ,τι ἐπέτυχον, ὀφείλεται εἰς τοὺς ὀλίγους τῶν ἀναρρώσεών μου μῆνας.

Εἰργάσθην ὑπερμέτρως, ὅπως μετακληθῇ Μουσικοδιδάσκαλος ἐκ Κων)πόλεως, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς πυρὴν διὰ τὴν ἀνύψωσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς καὶ τὴν διάδοσιν αὐτῆς, καὶ ἐπέτυχον τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν διὰ πρακτικοῦ· ἀλλ' αἱ Μητροπολιτικαὶ μεταθέσεις, ἔρριψαν τὸ ζήτημα εἰς λήθην. Ἐξησφάλισα διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἐτήσιον 20 λιρῶν κατ' ἔτος, ἀπορρέον ἐκ τῆς ρητῆς διαταγῆς τοῦ ἀειμνήστου εὐεργέτου Γ. Χατζηκώστα, ἣν ἀνεκάλυψα ἐν ταῖς διαθήκαις καὶ ὑπεστήριξα ἐν συνελεύσει. Προεκάλεσα δι' ἐπιστολῶν μου 2.000 φράγκων δωρεὰς παρὰ τῆς εὐγενεστάτης κυρίας Ἑλένης Χατζηκώστα, ἣν, ἐπιμόνως ἐρευνῶν, ἀνεκάλυψα, καὶ παρὰ τοῦ τιμῶντος τὴν Πατρίδα συμπολίτου κ. Φωτίου Χάϊτα. Συμφώνως πρὸς τὸν κανονισμόν συνεργασθεὶς μετὰ τῶν ἁρμοδίων ἱερέων συνέταξα τὴν διατίμησιν τῶν βαπτίσεων, γάμων, κηδειῶν καὶ μνημοσύνων, ἣν ὑπέβαλον ἐν συνεδρίᾳ τῶν ὀκτὼ Ἐπιτρόπων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἁγίου Φωτικῆς, οἵτινες διὰ πρακτικοῦ ἐνέκριναν αὐτήν. Τῇ ἀποφάσει τῶν ἓξ Ἐπιτρόπων τῶν διευθυνόντων.

τὸ Νοσοκομεῖον Χατζηκώστα ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μητροπολίτου Ἰωαννίνων Γερασίμου, ἀνετέθη μοι ἡ σύνταξις τελείου Κανονισμοῦ τοῦ ρηθέντος Νοσοκομείου, ὃν συνέταξα καὶ ὑπέβαλον εἰς νέαν συνεδρίαν καὶ ἐπεκυρώθη διὰ πρακτικοῦ.

Ἀτυχῶς ὅμως, πᾶσα ἀπόπειρα πρὸς βελτίωσιν, εὑρίσκει ἄπειρους ἀντιδράσεις.

Ἀμφότερα ταῦτα, ἥ τε διατύμησις καὶ ὁ Κανονισμός, ὑποβληθέντα πρὸ τῆς Ἐφοροεπιτροπίας πρὸς τελικὴν ἐπικύρωσιν, δὲν ἔσχον τὴν τύχην νὰ συζητηθῶσιν, ἀλλ' ἀνεβλήθη ἡ ἐπ' αὐτῶν συζήτησις διὰ λόγους ἀ τ ο μ ι κ ο ὺ ς: τοῦ ἑνός, φοβουμένου τὴν διατύμησιν τῶν βαττίσεων· τοῦ ἄλλου, ὑπείκοντος εἰς συγγενικὰς εἰσηγήσεις, τοῦ τρίτου ἐκ συστήματος ἀντιδρῶντος κλπ.

Περιωρίσθην, λοιπόν, μόνον εἰς τὸ νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν φιλοπατρίαν τῶν ἰατρῶν τοῦ Νοσοκομείου, παρ' ὧν ἐπέτυχον τὴν γενναίαν παραίτησιν ἀπὸ τοῦ ἡμίσεως μισθοῦ των (ἀπὸ 72, εἰς 36 20)φραγκα)· καὶ μετὰ τὸ πραγματικὸν ἐνδιαφέρον τὸ ὑπὲρ τοῦ Καθιδρύματος ἐπιδειχθὲν ὑπὸ τῶν συναδέλφων, διὰ τοῦ οἰκονομηθέντος ποσοῦ, διωρίσαμεν νοσοκόμον ἀρίστην, ἧς εἶχον ἀνάγκην οἱ ἰατροὶ καὶ οἱ ἀσθενεῖς, καὶ κηπουρὸν διά τὸν παραμεληθέντα κῆπον.

Ἔκτοτε, εἰς οὐδὲν ἀνεμίχθην ἐν τῷ Νοσοκομείῳ, μὴ ὑπάρχοντος κανονισμοῦ, καὶ ἑπομένως, μὴ ὄντων γνωστῶν τῶν καθηκόντων ἑκάστου. Περὶ τῆς θέσεως ἐν τούτοις τοῦ Νοσοκομείου ὑπέβαλον λεπτομερῆ ἔκθεσιν πρὸ τῆς Ἀντιπροσωπείας, ἐλπίζων παρ' αὐτῆς τὴν διόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων. Ἡ προκαταρκτικὴ ὅμως ἐργασία τῶν ἐκλογῶν, ἔθηκε καὶ τοῦτο τὸ ζήτημα, ὅπου καὶ ἄλλα.

Ἡ προσοχὴ ὅμως ἑνὸς Ἐπιτρόπου, ὀφείλει νὰ ᾖ μεγίστη, κατὰ συνεδρίας ὅπου παρουσιάζονται μέγιστα ζητήματα, ἐνίοτε δέ, σοβαραὶ ἐκτροχιάσεις.

Ἀναφέρω ὀλίγα παραδείγματα:

1) Κατηργήθη ὁ Κατάλογος, ἐνῷ ἦσαν ἐγγεγραμμένοι οἱ πτωχοὶ τῆς πόλεως οἵτινες ἐδικαιοῦντο νὰ λαμβάνωσι φάρμακα, καὶ ἐξεδόθη προκήρυξις, δι' ἧς ἠδύνατο, πᾶς τις, νὰ λαμβάνῃ φάρμακα, ζητῶν μίαν ὑπογραφὴν ἑνὸς Ἐπόπτου. Ἐντεῦθεν προέκυψεν τὸ σκληρὸν θέαμα νὰ βλέπωμεν τὰς γυναῖκας καὶ τὰς κόρας τῆς στυγνῆς δυστυχίας, νὰ διέρχωνται τὴν ἀγοράν, ζητοῦσαι ἕνα τῶν Ἐποπτῶν πρὸς ὑπογραφήν. Φρικώδης περιφρόνησις ἐκείνων, ὑπὲρ ὧν πρωτίστως ἐπρονόησαν οἱ Εὐεργέται, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἠνοίγετο ὁ δρόμος ἐλεύθερος εἰς πάντα ξένον νὰ λαμβάνῃ φάρμακα δωρεὰν διὰ μιᾶς ὑπογραφῆς.

Διεμαρτυρήθην ἐπανειλημμένως, καὶ ἀπεφασίσθη ἐπὶ τέλους ἡ ἀνασύνταξις τοῦ Καταλόγου τῶν δωρεὰν φαρμακευομένων πολιτῶν.

2) Συνετάχθη Κατάλογος τῶν προικοδοτημάτων, ἐνῷ εἰσήχθησαν μεγάλα ποσὰ καὶ διὰ ξένας κόρας: ἠναγκάσθην νὰ συζητήσω, ἀποδεικνύων ὅτι, τὰ ἡμέτερα Ἐλέη, εἶναι κτῆμα τῆς Κοινότητος· ὅτι λογικῶς,μόνον αἱ πόλεις ἔχουσι κοράσια ἄξια ὑποστηρίξεως· καὶ λόγῳ τῆς μεγαλυτέρας πενίας, καὶ λόγῳ τῆς ζητουμένης προικὸς, καὶ λόγῳ τῆς ἀπειλουμένης διαφθορᾶς, καὶ ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν Εὐεργετῶν, ρητῶς ὁμιλοῦσι περὶ κοράσιων τῆς πόλεως. Διὰ τῆς συζητήσεως ἐπέτυχον τὴν ἐξάλειψιν τῶν παρατύπων κονδυλίων.

3) Ἐρρίφθη ἡ ἰδέα τῆς ἱδρύσεως Ἐκθετοκομείου, καὶ λόγῳ τῆς προηγουμένης πείρας μου, ἀντέστην κατὰ τοῦ Κεάδα, ὅστις θὰ κατεβρόχθιζε τριπλάσιον προϋπολογισμὸν καὶ τὰ ἀθῶα πλάσματα.

4) Ἐπρότεινα τὸν διορισμὸν ἑκτὼ ἰατρῶν ἀντὶ πέντε, εἰς τρόπον ὥστε, εἰς ἑκάστην συνοικίαν, νὰ διορισθῇ ὁ ἰατρὸς ὁ κατοικῶν πλησίον αὐτῆς, ἵνα οὕτω ἐξοικονομῶνται ἄριστα, καὶ ἰατροί, καὶ πτωχοί· ἀλλ' ἡ πρότασις δὲν ἐγένετο δεκτή, διότι...ἴσως διότι τὴν ἐπρότεινα ἐγώ· λόγος ἄλλος δὲν ὑπάρχει. Διωρίσθησαν δέ, καὶ πάλιν πέντε, καὶ εἷς ἰδιαίτερος(!) διὰ τὰ νόθα, ὀφείλων ἅπαξ τῆς ἡμέρας νὰ διέρχηται ἀπὸ Κούμπλου, Ζευγαρίων, Λούτσης, Καλούτσεσμε, εἰς Γεροντοκομεῖον καὶ Σπηλιά. Ἀγνοῶ ἂν τὰ νόθα ἐσφραγίσθησαν εἰς τὸ μέτωπον, ἵνα μὴ ἐπέρχεται σύγκρουσις καθηκόντων μεταξὺ τοῦ ἰατροῦ τῶν νόθων καὶ τοῦ ἰατροῦ τῆς συνοικίας· διότι ἄλλως, ὁ ἰατρὸς τῆς συνοικίας, ἐπισκεπτόμενος αὐτήν, θὰ ἐπεσκέπτετο καὶ τὰ τυχὸν ἀσθενῆ νόθα· καὶ ὁ ἰατρὸς τῶν νόθων θὰ ἦτο περιττός!

5) Ἐτέθη ἐπὶ τοῦ τάπητος τὸ ζήτημα τοῦ ἀειμνήστου Χριστοδούλου Εὐθυμίου, καὶ ἀφοῦ ἐδηλώθη ὅτι οὐδεμίαν ἐλπίδα ἔχομεν δικαστικῶς, προὐτάθη νὰ ὑπογράψωμεν συμβιβασμόν τινα, ἰσοδυναμοῦντα πρὸς ἀπεμπόλησιν τῆς Ἱερᾶς περιουσίας 875 εἰκοσαφράγκων ἐτησίως. Ἀντελήφθην τοῦ βάθρου εἰς ὃν θὰ ἐπίπτομεν, καὶ ἀντετάχθην μεθ' ὅλων τῶν δυνάμεών μου, ἀπαιτήσας νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα ἐνώπιον ἐξόχων νομικῶν, οἵτινες καὶ ἐγνωμοδότησαν, ὅτι ἡ πόλις, κερδίζει δικαστικῶς. Μετὰ δίκην λοιπὸν 1 ἢ 2 ἐτῶν, καὶ διὰ δαπάνης 500 - 1000 λιρῶν, τῶν τόκων δηλ. ἡμίσεως ἢ ἑνὸς ἔτους τοῦ ἰδίου κληροδοτήματος, θὰ κερδίσωμεν 800 εἰκοσόφραγκα κατ' ἔτος διὰ τὸν κλῆρόν μας.

6) Ἐγένετο πρότασις, ὅπως παύσῃ ἡ διανομὴ τοῦ ἄρτου, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ἔκτακτα καὶ αἱ δαπάναι τοῦ Πάσχα, εἰσὶν ἀρκεταὶ διὰ τοὺς πτωχούς. Ἀντέτεινα τότε ὅτι, ἡ διανομὴ τοῦ ἄρτου, δέν δύναται νὰ ἀναπληρωθῇ ὑπὸ τῶν ἐκτάκτων κονδυλίων· διότι ὁ ἄρτος, εἶναι μηνιαῖον ἐπίδομα τακτικόν, διδόμενον εἰς ὡρισμένας οἰκογενείας ἀξίας βοηθείας, τῶν ὁποίων ἡ φιλοτιμία δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἐνοχλῶσι συνεχῶς τοὺς ἁρμοδίους, ἀπαιτοῦσαι ἔκτακτα, ἅτινα κυρίως εἰσὶ προωρισμένα διὰ βαπτίσεις, θανάτους, ἀσθενείας καὶ ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις. Ὁ ἄρτος ἐν τούτοις ἐκόπη, καὶ τὰ ἔκτακτα διεσκορπίσθησαν πανταχόσε.

7) Κατὰ τὸν Κανονισμόν, ἡ Ἐφοροεπιτροπεία ὀφείλει νὰ ἐλέγξῃ τὸν Κατάλογον τῶν δικαιούχων πολιτῶν, καὶ ὑποβάλῃ τοῦτον μετὰ τῶν παρατηρήσεών της πρὸ τῆς Δημογεροντίας. Πρὸς τούτοις, διωρίσθη Ἐπιτροπή, ἥτις παρουσίασεν ὡς ἐστερημένους ψήφου 80 ἐκ τῶν ἀρχαίων πολιτῶν, ἐρευνήσασα λεπτομερέστατα πάντα τὰ σχετικὰ βιβλία πρὸς ἀνακάλυψιν ἔστω καὶ μιᾶς συνταγῆς, ἐνῷ ἐκ τῶν νεοπολιτῶν τῶν ἔξωθεν ἐγγεγραμμένων οὐδεὶς ἐξηρέθη. Τὸ πρᾶγμα, μοὶ ἔκαμεν ἐντύπωσιν· καὶ ἐν τῇ προτελευταίᾳ συνεδρίᾳ, ἐζήτησα νὰ μάθω, ἂν αἱ αὐταὶ ἔρευναι ἐγένοντο καὶ διὰ τοὺς ἔξωθεν πολίτας. Εἰς ἀπάντησιν ἔλαβον,, ὅτι ἡ ἐξέλεγξις αὐτῶν, εἶναι ἀδύνατος. Παρετήρησα τότε ὅτι, ἡ Ἐφοροεπιτροπεία, δὲν ἔπρεπε νὰ παρουσιάσῃ οὐδένα Κατάλογον, πρὶν ἢ ζητήσῃ λεπτομερεῖς ἐπισήμους πληροφορίας περὶ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν: ἂν εἰς τὴν πατρίδα των ἐκλέγωσιν ἢ ἐκλέγωνται, ἂν συζῶσ. ἐκεῖ μετ' ἐλεοδοτουμένων, ἂν οἱ γονεῖς αὐτῶν ἐλεοδοτῶνται, καὶ ἂν ἔχωσιν ἀνοικτοὺς λ)αμούς ἐκ προηγουμένων διαχειρήσεων· διότι ἄλλως, συμβαίνει κατάφο-

ρος ἀδικία, ἐφαρμοζομένων, ἀλλαχοῦ, ἄλλων μέτρων καὶ ἄλλων σταθμῶν. Καὶ διά μὲν τοὺς ἀπὸ πέρυσιν ἐγγεγραμμένους, οὐδὲν ἐγένετο· διὰ δὲ τοὺς νεωστὶ ζητήσαντας ἐγγραφήν, ἐφηρμόσθησαν σχετικὰ μέτρα, ἀπαιτηθέντος πιστοποιητικοῦ παρ' ἑκάστου αὐτῶν.

8) Κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ τελευταίου προϋπολογισμοῦ, ὑπέβαλον πρότασιν, δι' ἧς, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ γνωμικοῦ: «Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου», ἐζήτησα ἵνα, ὡς πρῶτον κονδύλιον, ἀναγραφῇ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ, τὸ ἐλάχιστον ποσὸν τῶν 100 20)φράγκων, πρὸς ὑποστήριξιν θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος, προνοούσης ὑπὲρ τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῆς Κοινότητός μας. Τῆς προτάσεως ὑποστηριχθείσης ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν τῆς πόλεως, τὰ παρουσιασθέντα κωλύματα ὑπεχώρησαν, καὶ τὸ κονδύλιον ἐπεψηφίσθη.

Ἐλπίζω ὅτι διὰ τοῦ κονδυλίου τούτου θὰ χαραχθῇ νέα ὁδὸς διὰ τὴν Κοινότητά μας, ἥτις θὰ ἐγκαινιάσῃ νέαν ἐποχὴν δι' αὐτήν.

9) Ὅταν ἡ Ἐφορεία ἐδήλωσεν ὅτι ἐπρόκειτο νὰ προβῇ εἰς γενικὰς τῶν Σχολείων μεταρρυθμίσεις, γνωρίζων ὅτι, ἀντὶ τῆς προσκλήσεως ἁρμοδίων γνωμοδοτήσεων, ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψιν πρὸς τοῦτο, μόνον αἱ σαθραὶ ἰδέαι αὐτοκλήτων μεταρρυθμιστῶν, ὅλως ἀναρμοδίων, ἐθεώρησα ὡς ἐπιβαλλόμενόν μοι καθῆκον, νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῶν ἁρμοδίων πρὸ τοῦ ἀπειλουμένου χάους καὶ νὰ δημοσιεύσω, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, ἓν σχέδιον δεικνῦον τὰς ἀναγκαίας μεταρρυθμίσεις, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ προὐκάλουν συζήτησιν λογικὴν καὶ πατριωτικήν, ἐξ ἧς θ' ἀνέκυπτον κατ' ἀνάγκην πολλὰ τὰ ὠφέλιμα. Πλὴν ἀτυχῶς ἡ διαμαρτυρία μου ὑπῆρξε φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἀλλ' αἱ προηφτειαί μου, δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐπαληθεύσωσι μέχρι κεραίας.

Ταῦτα ἐθεώρησα ἐμαυτὸν ὑπόχρεων νὰ δημοσιεύσω καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους ἰδίᾳ δέ 1) Ἵνα δώσω συνέχειαν εἰς τοὺς διαδόχους, ὅπως γνωρίζωσιν ἐλάχιστα, περὶ σπουδαίων τινῶν ζητημάτων, καὶ χαράξωσι τὴν δέουσαν πορείαν. 2) Ἵνα ἐννοήσωσιν οἱ μέλλοντες νὰ πολιτευθῶσιν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑποχωρῶσι πρὸ τῶν ἐμποδίων, οὐδὲ νὰ δειλιῶσι πρὸς ὑποστήριξιν μιᾶς ἀληθείας, χάριν προσωπικῶν λόγων. 3) Ἵνα ἕκαστος ἐννοήσῃ ἀκριβῶς, ὅτι ἡ θέσις ἑνὸς Ἐπιτρόπου, δὲν ἔχει προορισμὸν μόνον τὴν διευθέτησιν τῶν ἀναγκῶν μιᾶς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἄλλον πολὺ ἀνώτερον, καὶ 4) τέλος, ἀναγνωρίζων ὅτι ἡ δοθεῖσα μοι κατ' ἐντολὴν θέσις, συνεπήγετο καὶ τὴν εὐθύνην μιᾶς λογοδοσίας, ἠθέλησα, ἵνα ἐνώπιον τῶν ἐκλεξάντων με, δηλώσω ἀτομικῶς, πᾶν ὅ,τι ἐθεώρησα καλὸν νὰ πράξω, ἵνα συντελέσω εἰς τὸ γενικὸν τῆς Κοινοτικῆς ἀνορθώσεως ἔργον.

Γον

Πλήν, ἰδοὺ ὅτι εὑρισκόμεθα ἤδη πρὸ νέων ἐκλογῶν. Πρόκειται ἤδη. νὰ ἀνακαλύψωμεν τοὺς ἄνδρας, οἵτινες θὰ ἀναλάβωσι τὸ βαρὺ τῆς διοικήσεως τῶν Κοινοτικῶν μας ἔργον, ἐπὶ μίαν διετίαν. Ἐν ταῖς τοιαύταις

περιστάσεσι, νομίζω ἐπιβάλλεται εἰς πάντα πολίτην νὰ βοηθήσῃ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν εὐδόκιμον ἔκβασιν τῶν ἐκλογῶν.

Ἕνεκα τούτου θεωρῶ καθῆκον μου νὰ μὴ καταθέσω τὸν κάλαμον ἀλλ' ἅπαξ εὑρεθεὶς εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκθέσω τὰ παρελθόντα, ὡς ἐντολοδόχος λογοδοτῶν, ἤδη, ὡς πολίτης, παρέχων μικρὰν σκιαγραφίαν ἑνὸς προγράμματος, ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ δώσῃ βελτίωσίν τινα εἰς τὴν τύχην τῶν Κοινοτικῶν μας.

Καὶ ἐν πρώτοις προκειμένου περὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας θεωρῶ μεγίστην καὶ Κοινοτικὴν ἀνάγκην:

1) Ὅπως αἱ δημοτικαὶ σχολαὶ μας, μετατραπῶσιν εἰς ἑξαταξίους ἢ ἑπταταξίους ἀστικάς, ἐξ ὧν ὁ μαθητής, ἐξερχόμενος ἐν ἡλικίᾳ 14 ἢ 15 ἐτῶν, νὰ εἶναι κάτοχος ἀρκετῶν γνώσεων, γλωσσικῶν, θρησκευτικῶν καὶ ἐγκυκλοπαιδικῶν.

2) Τὸ Γυμνάσιον, δέον νὰ προικισθῇ δι' Ἐμπορικῆς Σχολῆς καὶ διὰ παιδαγωγικῶν μαθημάτων.

3) Αἱ ἐλεοδοτούμεναι οἰκογένειαι δέον νὰ καταγραφῶσι λεπτομερῶς κατ' ἄτομον, μετὰ πιστοποιήσεως περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀνάγκης ἑκάστης, ἵνα οὕτω γίνῃ ἀκριβὴς κατάλογος τοῦ Φαρμακείου, πρὸς ἐξέλεγξιν εὔκολον πάσης καταχρήσεως.

4) Ἐκ τῆς ἀκριβοῦς ταύτης καταγραφῆς, θὰ γίνῃ γνωστόν, ποῖαι οἰκογένειαι εἶναι πραγματικῶς ἄξιαι βοηθείας ἰδιαιτέρας, καὶ τότε νὰ δοθῇ εἰς ἑκάστην αὐτῶν ἀνάλογον ἐπίδομα, 10, 20, 30 γροσίων κατὰ μῆνα· διότι εἶναι μυριάκις προτιμότερον νὰ ἐλεοδοτῶνται ὡς δεῖ 300 - 400 οἰκογένειαι ἄξιαι ὑποστηρίξεως, παρὰ νὰ διανέμωνται ἑκατοντάδες λιρῶν, εἰς διανομάς, οὐδένα προορισμὸν ἐχούσας, καὶ εἰς πρόσωπα, μηδεμίαν ἔχοντα ἀνάγκην ὑποστηρίξεως, καὶ εἰς ἄρτον ἀθλιώτατον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συντείνοντα εἰς καταστροφὴν τῆς ὑγείας τῶν πτωχῶν.

5) Εἰς τὸ Νοσοκομεῖον δέον νὰ διορισθῇ ἐσωτερικὸς ἰατρός, ὅπως εἰς ὅλα τὰ Νοσοκομεῖα.

6) Νὰ ζητηθῇ παντὶ σθένει καὶ πάσῃ θυσίᾳ ὅπως τὰ εἰσοδήματα τῆς Κοινότητος μονιμοποιηθῶσι, διὰ τῆς ἐκποιήσεως τῶν Μετοχῶν καὶ μετατροπῆς αὐτῶν εἰς κεφάλαιον χρυσοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἰδίου Εὐεργέτου καὶ ἀναφαίρετα· διότι τοιουτοτρόπως θὰ εὑμεθα βέβαιοι περὶ τῶν εἰσοδημάτων, καὶ θὰ δυνάμεθα νὰ προβῶμεν εἰς διαφόρους εὐεργετικοὺς συνδυασμούς, πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῶν Σχολῶν, τῆς Μητροπόλεως καὶ τῶν γραφείων, καὶ πρὸς ἐξάλειψιν τοῦ χρέους.

7) Νὰ ἀρχίσῃ ἀμέσως ἡ δίκη διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἀειμνήστου Χριστοδούλου Εὐθυμίου, καὶ νὰ μὴ φεισθῶμεν κόπων καὶ χρημάτων, ἵνα κερδίσωμεν κληροδότημα ἀπουδαιότατον, δι' οὗ θὰ λυθῇ τὸ Θρησκευτικὸν τῆς Κοινότητός μας ζήτημα, ἐν ἀνέσει.

8) Νὰ συσταθῇ Μονοπώλειον τοῦ κηροῦ, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ ὠφελήσῃ τὴν Κοινότητα ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν Κηροπωλῶν, ἄνευ οὐδεμιᾶς ζημίας αὐτῶν.

9) Τὸ ἄνω διαμέρισμα τοῦ κτήματος Παπαφίλου, νὰ δοθῇ ὑπ' ἐνοίκιον εἰς τὴν Θρησκευτικὴν Ἀδελφότητα, ἵνα ἐγκαταστῇ ἡ βιβλιοθήκη, ἡ αἴθουσα τοῦ κηρύγματος καὶ τῶν Συνεδριάσεων καὶ ἵνα ἐκτελεσθῇ καὶ ἡ θέλησις τοῦ Εὐεργέτου, ὅστις καταρᾶται πάντα μὴ μεριμνῶντα ὅπως τὰ κτήματά του διατίθενται δι' ἀγαθοεργόν σκοπόν.

10) Νὰ ἐπανέλθωσιν αἱ ὑποτροφίαι τῶν φοιτητῶν νὰ εἷς ἢ δύο κατ' ἔτος, διὰ διαγωνισμοῦ· διότι ἐὰν εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ μεγαλύτεροι ἄνδρες ἐξῆλθον ἐκ πτωχῶν γονέων, εἶναι μέγα ἀδίκημα ν' ἀποκλείσωμεν τὴν ἀνωτέραν παιδείαν ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς καὶ καταστήσωμεν ταύτην προνόμιον τῶν πλουσίων.

11) Νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ ἐνίσχυσις τῆς Θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος, ἵνα ἐν συνδυασμῷ μετ' αὐτῆς, ἀνυψωθῇ ὁ κλῆρος, διαδοθῇ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ καὶ ἐνδυναμωθῇ τὸ Θρησκευτικὸν αἴσθημα τοῦ Λαοῦ.

12) Νὰ ζητηθῶσιν αἱ ἄδειαι πρὸς οἰκοδόμησιν τῶν Σχολῶν, καὶ ἄρξηται ταχέως αὐτη.

13) Νὰ δοθῇ λύσις τελικὴ εἰς πάσας τὰς ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις.

Πρωτίστως ὅμως διὰ πᾶσαν ἐπιτυχῆ ἐκλογὴν, ὀφείλομεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχήν μας ἐπὶ τῶν ἑξῆς τριῶν.

Α'.) Νὰ μὴ προσέξωμεν τόσον εἰς τοὺς ὁρκιζομένους ἐπὶ τοιούτων προγραμμάτων, ἀλλὰ εἰς τοὺς χαρακτῆρας τῶν προσώπων, οἵτινες παρέχουσιν ἡμῖν τὸ ἐνδόσιμον νὰ πιστεύσωμεν ὅτι θὰ ἐφαρμόσωμεν αὐτά. Ἂς μὴ δώσωμεν προσοχήν, οὔτε εἰς τὴν εὐγενῆ καταγωγήν, οὔτε εἰς τὰ πολλὰ γράμματα. Πολλάκις, ὑπὸ πενιχρὸν ἔνδυμα, κρύπτεται ἡ ἀρετή. Ἡ ἀγορά μας, εὐτυχῶς, ἔχει πρόσωπα παρέχοντα πᾶσαν ἐγγύησιν πρὸς εὐδόκιμον ἐργασίαν. Ἴσως νὰ μὴ ἔχωσι πάντες τίτλον εὐγενείας ἢ δίπλωμα ἀνωτέρων Σχολῶν· ἔχουσιν ὅμως θέλησιν, πόνον, συνείδησιν. Τὰ λοιπά, ἔρχονται μόνα. Ὀλίγοι ἀρμόδιοι, ἀρκοῦσι πρὸς διαφώτισιν, ὅταν τις θέλῃ, ὅταν αἰσθάνηται, ὅταν πάλληται ἡ καρδία του διὰ πᾶσαν ἐπιτέλεσιν καθήκοντος.

Β'. Νὰ ἀποφύγωμεν παντὶ σθένει τὰ πρόσωπα, ἅτινα διέκοψαν πᾶσαν σχέσιν πρὸς τὴν Θρησκείαν. «Ἀρχὴ σοφίας, φόβος Κυρίου». Οὐδὲν γενναῖον δύναται νὰ ἐπιτελεσθῇ ἄνευ τῆς Ἄνωθεν ἀντιλήψεως. Ἄνθρωπος κηρύξας διαζύγιον μετὰ τῆς Θρησκείας, ἀποχωρίσθη καὶ ἀπὸ τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ, καὶ δέον νά φοβώμεθα τὸν τοιοῦτον. Οὐδὲν γενναῖον ἐλατήριον ὑπάρχει ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ ἑπομένως, οὐδεμίαν γενναίαν πρᾶξιν ὀφείλομεν παρὰ τοῦ τοιούτου νὰ περιμένωμεν.

Γ'. Ἐπειδὴ ἡ διακαὴς θέλησις τῶν Εὐεργετῶν μας εἶναι ἡ παρηγορία τῶν πτωχῶν τῆς πόλεως, καὶ ἐπειδὴ τὰ ὑπάρχοντα χρήματα, δὲν ἐπαρκοῦσι τελείως διὰ τὰς μεγάλας Κοινοτικάς μας ἀνάγκας, εἶναι φανερόν ὅτι, ἂν ἀρχίσωμεν νὰ ἐλεοδοτῶμεν καὶ ἔξω τοῦ οἴκου μας, τότε οἱ πτωχοὶ τῆς πόλεως, οἱ πραγματικῶς πάσχοντες, οἱ στερούμενοι παντὸς εἰσοδήματος, ὑπὲρ ὧν πρωτίστως οἱ εὐεργέται ἀφιέρωσαν τὴν περιουσίαν των, θέλουσιν ἀδικηθῇ τὰ μέγιστα. Ἔχομεν ἀνοικτὰς τὰς πύλας τῶν Σχολείων μας, τοῦ Νοσοκομείου, τῶν Σπηταλίων καὶ τοῦ Φαρμακείου καὶ τὰ ἔκτακτα, σχεδὸν εἰς πάντας. Διὰ τοὺς πτωχούς μας, ἔμειναν μόνον αἱ διανομαὶ τοῦ Πάσχα, ὁ ἄρτος καὶ τὰ προικοδοτήματα. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν κονδυλίων τούτων, εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποκοπῇ μέρος διὰ ξένους, χωρὶς νὰ πάθωσιν οἱ πτωχοὶ τῆς πόλεως, καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ἀπόστολον: «Ἐὰν τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ ,τὴν πίστιν ἤρηται καὶ ἔστιν ἀπίστων χείρων», διὰ ταῦτα νομίζω ὅτι, ἐκλέγοντες ἀντιπροσώπους, ὀφείλομεν νὰ προσέξωμεν καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἵνα μὴ μίαν ἡμέραν ἴδωμεν τὸν ἄρτον τοῦ οἴκου μας, ριπτόμενον ἔξω, καὶ

τοὺς ἰδικούς μας, θυμήσκοντας τῆς πείνης, ὅπως ἐν μέρει καὶ τὸ εἴδομεν κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος.

Δον

Περαίνων ἤδη τὴν παροῦσαν, θεωρῶ λίαν ὠφέλιμον, ὅπως δώσω ἐνταῦθα καὶ μικρὰν εἰκόνα τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ ταμείου τῆς Κοινότητος καὶ τῆς τελευταίας διαχειρίσεως, ἵνα εὑρισκώμεθα πάντοτε ἐν τῇ ἀληθείᾳ ὡς παριστῶσιν αὐτὴν τὰ βιβλία τῆς Κοινότητος, ἅτινα ἐπί τινας ἡμέρας, ἐμελέτησα, τῇ βοηθείᾳ τῶν γραμματέων.

Τὸ ταμεῖον τῆς Κοινότητος κατὰ τὴν 31 Αὐγούστου 1909, εἶχε ὡς ἑξῆς:

Παθητικόν, λίρ. Τουρ. 10.691

Ἐνεργητικόν, λιρ. Τουρ. 5.964

Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἐνεργητικὸν αὐτὸ περιελάμβανε καὶ πιστώσεις ἰδανικὰς 1.400 λιρῶν ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος Θεσσαλονίκης, τοῦ Ὀρφανοτροφείου καὶ ἄλλων, ἵνα εὑρισκώμεθα πάντοτε ἐν ἀκριβῇ τοῦ ἀληθῶς λαβεῖν μας, ἀπεφασίσθη, ὅπως καὶ τὸ ποσὸν τῶν 1.4000 λιρῶν, ἐξαληφθῇ ἐκ τοῦ ἐνεργητικοῦ, ὅπερ οὕτω κατῆλθεν εἰς 4564 λ.τ. Ἀλλὰ καὶ τὸ ποσὸν αὐτό, δὲν εἶναι ἀληθὲς· διότι ἐν τοῖς βιβλίοις, ἐσημειώθη ὡς ἐνεργητικὸν, τὸ ποσὸν 820 λιρῶν, αἵτινες εἶχον ἐξοδευθῇ ἤδη διὰ τὸ Καφφενεῖον Παπαστύλου· ὥστε τὸ καθαρὸν ἐνεργητικὸν τῆς Κοινότητος τὴν 31 Αὐγούστου 1909, ἦτο λ. τ. 3.743, ὅπερ, ἀντιπροσωπεῦον τόκους καὶ ἐνοίκια δεδουλευμένα, δέον ν' ἀφαιρεθῇ ἐκ τοῦ Παθητικοῦ τῶν 10.691, καὶ οὕτω εὑρίσκομεν ὅτι, τὸ χρέος τῆς Κοινότητος κατὰ τὴν 31 Αὐγούστου 1909, ἦτο λ. Τ. 6.947.

Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους, τῇ 31 Αὐγούστου 1910, τὸ ταμεῖον εἶχεν ὡς ἑξῆς:

Παθητικόν, λ. τ. 9208

Ἐνεργητικόν, λ. τ. 3704½.

Ἀφαιροῦντες, εὑρίσκομεν ὅτι, τὸ χρέος τῆς Κοινότητος τῇ 31 Αὐγούστου 1910, ἦτο λ. τ. 5503½.

Ἄρα τὸ χρέος ἠλαττώθη κατὰ λ. τ. 1443½.

Ρίψωμεν ἤδη ἓν βλέμμα ἐπὶ τινων σημείων τοῦ ἰσολογισμοῦ τοῦ διαχειριστικοῦ ἔτους 1909 - 1910, ἵνα ἐννοήσωμεν πόθεν ἐπήγασε τὸ περίσσευμα τοῦτο τῶν 1443½ λιρῶν.

Προϋπολογισθέντα ἔσοδα,	λ. τ. 8323	Προϋπολογ. ἔξοδα,	λ. τ. 8233
Βεβαιωθέντα »	λ. τ. 9139	Βεβαιωθέντα »	λ. τ. 8515
Ἔσοδα ἀπρόοπτα,	λ. τ. 816	Ὑπερβασίαι,	λ. τ. 282

Ἐκτὸς ὅμως τῶν ἀπροόπτων ἐσόδων τῶν 816 λιρῶν, δὲν ἐπραγμα-

ταποιήθησαν πολλὰ προϋπολογισθέντα κονδύλια: λ. χ. αἱ 500 λίραι διὰ τὴν ἀνέγερσιν Σχολῆς· αἱ 190 λίραι τοῦ ἄρτου, πλέον τῶν 100 λιρῶν ἐκ τοῦ φαρμακείου καὶ τῶν νόθων κ.τ.λ. Οὕτως ὥστε, ἡ διαχείρισις τοῦ τελευταίου ἔτους, ὤφειλε ν' ἀφήσῃ περισσεύματα ἄνω τῶν 1600 λιρῶν. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδρασις τοῦ νέου Κανονισμοῦ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν αὐστηρὰν ἐξέλεγξιν καὶ τὴν κατανομὴν τῆς Ἀντιπροσωπείας εἰς δύο, ὅλως ἰδιαίτερα σώματα: τὸ μὲν ἓν διαχειριστικὸν, τὸ δὲ ἕτερον ἐξελεγκτικόν· καὶ τὸν αὐστηρὸν περιορισμὸν τῶν ὑπερβάσεων, ἂν καί, κατὰ τὰ πλεῖστα σημεῖα αὐτοῦ, ὁ Κανονισμὸς οὗτος, ἔχει ἀνάγκην διορθώσεων ριζικῶν.

Ἐν ἑπομένῳ φυλλαδίῳ, θὰ δώσωμεν συνοπτικὸν πίνακα ὅλων τῶν Διαθηκῶν, ἵνα καταστήσωμεν ἐνημέρους πάντας τοὺς συμπολίτας ἡμῶν περὶ τῶν θελήσεων τῶν ἀειμνήστων συμπολιτῶν μας.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 16 Ἰανουαρίου 1911

ΣΤΕΦ. ΣΑΛΑΜΑΓΚΑΣ
Ἰατρὸς

τέως Ἐπίτροπος τοῦ Ἁγ. Νικολάου (Ἀγορᾶς)

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ Δ. ΣΑΛΑΜΑΓΚΑ ΤΥΠΩΜΕΝΕΣ:

1. **Θί Θεοβάδιστοι Τόποι,** Γιάννινα 1943, ἐξαντλημένο
2. **Νοσταλγίες,** στίχοι, Γιάννινα 1943, . ἐξαντλημένο
3. Ἐκλογὴ ἀπὸ τὰ **«Ἄνθη τοῦ Κακοῦ»,** τοῦ Κ. Μπωντλαίρ, Γιάννινα 1943, ... ἐξαντλημένο
4. **«Κάποιο βράδυ τοῦ Νοέμβρη»,** Γιάννινα 1943, ἐξαντλημένο
5. **Περίπατοι στὰ Γιάννινα,** σειρὰ α΄, Γιάννινα 1950 ἐξαντλημένο
6. **«Ὁ Γνωστὸς Καλόγηρος Κοσμᾶς»,** Ἀθήνα 195?, Ἔπαινος Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, . .
7. **Ἡ Σπηλιὰ τοῦ Σκυλόσοφου,** Ἀθήνα 1953, Ἔπαινος Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν,
8. **Ὁ Νεομάρτυρας Ἅγιος Γεώργιος Ἰωαννίνων,** Ἀθήνα 1954—1955, Ἔπαινος Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν,
9. **Περίπατοι στὰ Γιάννινα,** σειρὲς Β΄—Δ΄ Γιάννινα 1956
10. **Περίπατοι στὰ Γιάννινα,** σειρὰ Α΄. ἀνατύπωση μὲ τὶς Β΄—Δ΄, Γιάννινα 1956
11. **Γιαννιώτικα Στιχοπλάκια,** . . . Γιάννινα 1956
12. **Ἡ Κυρὰ ἡ Κουσιοβίτσα,** . . . Γιάννινα 1956
13. **Τουριστικὸς Ὁδηγὸς Ἰωαννίνων,** μέρος Α΄. Ἱστορία, Γιάννινα 1957
14. **Μπαντῖδοι καὶ Καραμπέρηδες,** . . Γιάννικα 1957
15. **Γιαννιώτικες Ἀποκρηές,** . . . Γιάννινα 1957
16. **Παλιὰ Γιαννιώτικα ἄσματα,** . . . Γιάννινα 1957
17. **Ἡ «Κόσσα» καὶ ἡ «Βλήωρα»,** . . Γιάννινα 1958
18. **Γιαννιώτικα Λαογραφικὰ Μελετήματα,** (σύνθεση ἀθροιστική, τέσσερων παρόμοιων ἐργασιῶν, ἀνάτυπων τοῦ περιοδικοῦ «Ἠπ. Ἑστία») . . . . . Γιάννινα 1958
19. **Στέφανος Σαλαμάγκας,** (βιογραφικὰ) . Γιάννινα 1958
20. **Ἡ κατὰ τοῦ Σουλίου ἐκστρατεία τῶν Τούρκων τοῦ 1772,** . . . . Γιάννινα 1958
21. **Γιαννιώτικα Ἱστοριοδιφικὰ Μελετήματα,** Γιάννινα 1958
22. **Ὁ «Χαλασμὸς» τοῦ Νησιοῦ τοῦ 1821,** Γιάννινα 1958
23. **Τοπία καὶ Χρονικά,** (ἀναδρομές, σὲ στίχο), Γιάννινα 1958
24. **Στέφανος Σαλαμάγκας** β΄. ἔκδοσ. Γιάννινα 1958
25. **Κάποιο βράδυ τοῦ Νοέμβρη...** β΄. ἔκδοση Γιάννινα 1959
26. **Κρίσεις γιὰ ἐργασίες τοῦ Δημ. Σαλαμάγκα** (γ΄ φυλλάδιο) . . . . . Γιάννινα 1959
27. **Στέφανος Σαλαμάγκας** (βιογραφικὰ) β΄. ἔκδ., συμπληρωμένη) . . . . . Γιάννινα 1959

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ